Ἀριθ. 223 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ Ε'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἕνατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6. — 6 Ἀπριλίου 1880

Σφραγὶς τῆς
ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ἐν ἔτει 1828.

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Τιμολ. Ἀμπελᾶ].

Εἰς ἐκτέλεσιν τῶν διὰ τοῦ ΝΗ' νόμου τῆς Βουλῆς 18 Ἰανουαρίου 1828 ἀποφασισθέντων, ἐξεδόθη τῇ 20 τοῦ μηνὸς ἐκείνου τὸ Καταστατικὸν τοῦ Πανελληνίου ψήφισμα, ἐν ᾧ μετηνέχθησαν αὐτολεξεὶ τὰ ὑπὸ τῆς Βουλῆς νομοθετηθέντα, ἤτοι:

«Ἄρθρ. Α'. — Συμβούλιον, συγκείμενον ἀπὸ 27 μέλη καὶ ὀνομαζόμενον τὸ *Πανελλήνιον*, μετέχει μετὰ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος τῶν ἔργων καὶ τοῦ ὑπευθύνου τῆς Κυβερνήσεως.—Β'. Τὸ Πανελλήνιον διαιρεῖται εἰς τρία τμήματα, τὸ πρῶτον ἔχει ἀντικείμενον τὴν Οἰκονομίαν· τὸ δεύτερον τὴν διοίκησιν τῶν ἐσωτερικῶν καθ' ὅλους τοὺς κλάδους· καὶ τὸ τρίτον τὴν ὡπλισμένην δύναμιν ξηρᾶς καὶ θαλάσσης.—Γ'. Ἕκαστον τμῆμα προεδρεύεται παρ' ἑνὸς τῶν μελῶν του, ὀνομαζομένου *Προβούλου* . . . . Γ'. Θέλουν συσταθῆ *Ἐπιτροπαὶ Εἰδικαὶ* ἐκτὸς τῶν κόλπων τοῦ Πανελληνίου, καθόσον ἀπαιτοῦσι τοῦτο αἱ ἀνάγκαι τῆς Διοικήσεως».

Κατόπιν (τῇ 2 Φεβρουαρίου 1828) ἐξεδόθη, μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ Πανελληνίου, τὸ περὶ τῆς συστάσεως τῆς *Χρηματιστικῆς Τραπέζης* ψήφισμα, δι' οὗ (ἐν τῷ ἄρθρῳ 7) ὡρίζετο, ὅτι: «Ὁ *πρόβουλος* τοῦ ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας τμήματος τοῦ Πανελληνίου, μὲ *δύο συνεργάτας* διοριζομένους ἀπὸ τὸν Κυβερνήτην, εἶναι *οἱ διευθυνταὶ τῆς Χρηματιστικῆς Τραπέζης*». Καὶ *πρόβουλος μὲν τοῦ τμήματος τῆς Οἰκονομίας* ἦτο διωρισμένος, διὰ τοῦ διατάγματος 23 Ἰανουαρίου 1828, ὁ κύριος *Γεώργιος Κουντουριώτης· συνεργάται τοῦ* δὲ κατὰ τὸ μνημονευθὲν ψήφισμα διωρίσθησαν τῇ 5 Φεβρουαρ. 1828 οἱ κύριοι *Ἀλέξανδρος Κοντόσταυλος* καὶ *Γεώργιος Σταύρου Ἰωάννου*. Τῇ δὲ 13 τοῦ ἰδίου μηνὸς κατέστησαν οἱ τρεῖς οὗτοι εἰς *Ἐπιτροπὴν εἰδικὴν* διὰ διατάγματος ὑπ' ἀριθ. 279, δυνάμει τοῦ ὁποίου «ἡ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Χρηματι»στικῆς Τραπέζης Ἐπιτροπὴ λαμβάνει τὸν τί»τλον *Ἡ ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Ἐπιτροπή*».

Εἰς ταύτην τὴν ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Ἐπιτροπὴν ἀνήκει ἡ σφραγίς, τῆς ὁποίας ὁ τύπος ἄνωθι παρετέθη. (Βλ. ἐμ. Συλλογ. τῶν *κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος* Τομ. Γ', σελ. 39—42 καὶ Τομ. ΙΔ', σελ. 387—394).

Προστίθημι ἐν τέλει ὡς ἱστορικὸν ἐνθύμημα, ὅτι οἱ μνημονευθέντες *δύο συνεργάται* τοῦ προβούλου κ. Γ. Κουντουριώτου, ὅ τε κ. Α. Κοντόσταυλος καὶ ὁ κ. Γ. Σταύρου, προσετέθησαν εἰς *τὰ τακτικὰ μέλη* τοῦ Πανελληνίου *ἐν τῷ τμήματι τῆς Οἰκονομίας*, διὰ τοῦ διατάγματος 29 Μαρτίου 1828, ὅπερ ἐδημοσιεύθη διὰ τοῦ ἀριθ. 22 *τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος* τοῦ ἔτους ἐκείνου.

Τῇ 5 Μαρτίου 1880. Α. Ζ. Μαμουκας.

ΟΙ ΣΗΜΕΡΟΝ ΕΛΛΗΝΕΣ
[Ἐκ τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ Περιηγήσεως τοῦ Ἰωσὴφ Ῥεϊνάχ].

Συνέχεια τοῦ σελ. 194.

Σκόπιμον φαίνεται ἡμῖν νὰ ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα τίς εἶναι ὁ ὄντως ἐθνικὸς ἥρως τῆς Ἑλλάδος. Οὐχὶ βεβαίως ὁ Ἡρακλῆς, ἡ ὑψίστη αὕτη ἐνσάρκωσις τῆς ἀλόγου βίας, ἡ ἀνήκουσα εἰς πάντας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον τοὺς λαούς, καὶ ἐπισκεφθεῖσα τὴν Ἑλλάδα, ἀφοῦ ἐσκήνωσεν ἀπανταχοῦ σχεδὸν τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Ἀλλ' οὐδ' ὁ Ἀχιλλεύς, πιστεύομεν, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἰδανικὸν τοῦ Ἕλληνος, ἀφοῦ Θεσσαλὸς ὢν εἶναι κατὰ τὸ ἥμισυ μόνον Ἕλλην καὶ ἔχει, ὡς παρετήρησεν ὁ Ἀβοῦ, «εὐθὺν καὶ ἀφιλοκερδῆ »χαρακτῆρα, οὐδὲν ἄλλο καρπωθεὶς ἐκ τῆς τρωϊ»κῆς ἐκστρατείας πλὴν τοῦ θανάτου καὶ τῆς »ἀθανασίας[1]». Ὁ κατ' ἐξοχὴν ἑλληνικὸς ἥρως εἶ-

1. Ἂν ἐγνώριζεν ὁ συγγραφεὺς τὸν Ὅμηρον ἄλλως ἢ ἐκ φήμης ἢ μεταφράσεως, δὲν ἤθελεν

ναι ὁ Ὀδυσσεὺς, ὁ πολύμητις Ὀδυσσεὺς, ὁ διπλωμάτης στρατηγὸς, ὁ βασιλεὺς ὁ ἔχων καρδίαν ἐμπόρου ἢ μᾶλλον λαθρεμπόρου, ὁ πολυτροπώτατος, ἀγχινούστατος, πανουργότατος, δολιώτατος, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐθνικώτατος τῶν Ἑλλήνων ἡρώων[1]· ὁ ὑποσχεθεὶς τῷ Δόλωνι νὰ φεισθῇ αὐτοῦ, ἂν ἀποκαλύψῃ τὰ σχέδια τῶν Τρώων, καὶ σφάξας ἔπειτα αὐτὸν διὰ τοῦ Διομήδους, ἀφοῦ ἔμαθεν ὅ,τι ἤθελε νὰ μάθῃ· ὁ, πρὶν ἢ ἐκδικηθῇ, συμβουλεύσας τὴν ἐνάρετον Πηνελόπην νὰ ζητήσῃ παρὰ τῶν μνηστήρων παντοῖα βαρύτιμα δῶρα καὶ φονεύσας αὐτοὺς μετὰ τὴν κερδοσκοπίαν ταύτην. Οὐδεὶς θνητὸς ὑπερέβη κατὰ τὴν ψευδολογίαν τὸν Ὀδυσσέα, τὸν ἄξιον ἔγγονον τοῦ Αὐτολύκου, ὃν ὕμνησεν ὁ Ὅμηρος ὡς ἐπιτηδειότατον κλέπτην καὶ ψεύστην, καὶ διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἠγάπα αὐτὸν τοσοῦτον ἡ προστάτις τῶν Ἑλλήνων Ἀθηνᾶ. Ταύτην ἀπαντήσας ὑπὸ τὴν μορφὴν ποιμένος, ἅμα ἀπέβη εἰς Ἰθάκην, καὶ ἐρωτηθεὶς ὑπ' αὐτῆς τίς ἦτο ὁ

ἀγνοεῖ ὅτι «ὁ εὐθὺς, ἀφιλοκερδὴς» καὶ ὡς ἐκ τούτου μὴ γνήσιος Ἕλλην κατὰ τὴν γνώμην του Ἀχιλλεὺς, οὐ μόνον Ἕλλην ἦτο, ἀλλὰ καὶ ὁ μόνος πρὸ τῆς Τροίας Ἕλλην ἐν μέσῳ Ἀργείων καὶ Ἀχαιῶν μὴ ἀξιωθέντων εἰσέτι τοῦ ὀνόματος τούτου. Ὅπως κατανοήσῃ τις ὁλόκληρον τὴν κενότητα τῶν τοιούτων φράσεων, ἀρκεῖ ν' ἀναλογισθῇ ὅτι ἐπίσης εὔκολον καὶ κατ' οὐδὲν ἀλογώτερον ἦτο νὰ θεωρήσῃ ὡς μόνους γνησίους ἀντιπροσώπους τοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος τὸν Αἴαντα καὶ τὸν Ἀχιλλέα, καὶ οὐχὶ τοιοῦτον τὸν δόλιον νησιώτην Ὀδυσσέα. Τοῦτο δὲ ἠδύνατο νὰ πράξῃ ὁ κ. Reinach τοσούτῳ μᾶλλον, καθ' ὅσον τοὺς σήμερον ἀπογόνους τοῦ Ὀδυσσέως δὲν θεωρεῖ ὡς γνησίους Ἕλληνας, διότι εὑρίσκονται παρ' αὐτοῖς φρενοβλαβεῖς, ἡ δὲ τρέλλα τῶν Ἑπτανησίων ὡς ἡ εἰλικρίνεια τοῦ Ἀκαρνᾶνος καὶ ἡ εὐθύτης τοῦ Θεσσαλοῦ οὐδὲν ἔχουσι κοινὸν πρὸς τὴν ῥεϊνάχειον Ἑλλάδα. Ἂν ἐφαρμόζων τις τὴν μέθοδον ταύτην εἰς τὴν πατρίδα τοῦ συγγραφέως ἠμφισβήτει τὸν γαλλισμὸν τῶν σοβαρῶν Ἀλσατιανῶν, τῶν ἐμπαθῶν Ἀρελατίων, τῶν ἀτιθάσσων Ἀρμορικανῶν καὶ τῶν εὐφαντάστων Γασκόνων, μόνους ἴσως τοὺς εὐθύμους Τουρονησίους ἤθελε δυνηθῇ νὰ θεωρήσῃ ὡς ἀληθεῖς Γαλάτας, ἂν δὲν προτίμα νὰ θεωρήσῃ ὡς τοιούτους τοὺς Νορμανδοὺς, ὧν ἡ φήμη ἐπὶ δολιότητι καὶ ψευδολογίᾳ κατ' οὐδὲν ἀπολείπεται τῆς τοῦ Ὀδυσσέως. Σ. Μ.

1. Ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ σημειώσωμεν ἐνταῦθα ὅτι καθ' ὅλον τὸν μέσον αἰῶνα μία μόνη ὑπῆρχεν ἐν Γαλλίᾳ ἀληθῶς δημώδης ἐποποιία, ἧς ἥρως ἦτο Maitre Renard, ἤτοι ἡ ἀλώπηξ. Ἀμφιβάλλομεν ἐν τούτοις ἂν δικαιούμεθα ἐκ τούτου νὰ θεωρήσωμεν τὸν δόλον, τὴν κλοπὴν καὶ τὴν πανουργίαν ὡς ἐθνικὸν τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ. Σ. Μ.

«*ἀεὶ ἐνὶ στήθεσιν νόον πολυκερδέα νωμῶν*» ἔσπευσεν ἀμέσως νὰ χαλκεύσῃ ἑκατοστὴν ἴσως ψευδοβιογραφίαν, ἡ δὲ γλαυκῶπις θεὰ ἀκούουσα τὰ ψεύδη ταῦτα ἐμειδίασε καὶ ἀπεκρίθη:

Κερδαλέος κ' εἴη καὶ ἐπίκλοπος, ὅς σε παρέλθοι
ἐν πάντεσσι δόλοισι, καὶ εἰ θεὸς ἀντιάσειεν.
Σχέτλιε, ποικιλομῆτα, δόλων ἅτ', οὐκ ἄρ' ἔμελλες
οὐδ' ἐν σῇ περ ἐὼν γαίῃ λήξειν ἀπατάων,
μύθων τε κλοπίων, οἵτοι πεδόθεν φίλοι εἰσίν;
Ἀλλ' ἄγε, μηκέτι ταῦτα λεγώμεθα, εἰδότες ἄμφω
κέρδ· ἐπεὶ σὺ μέν ἐσσι βροτῶν ὄχ' ἄριστος ἁπάντων
βουλῇ καὶ μύθοισιν, ἐγὼ δ' ἐν πᾶσι θεοῖσιν
μήτι τε κλέομαι καὶ κέρδεσιν.

Οἱ θεοὶ εἶναι κατὰ πάντα ἀντάξιοι ἀνθρώπων[1]. Τοιοῦτοι ἦσαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἰς τὸ πεῖσμα τοῦ Πλάτωνος καὶ τοιοῦτοι διέμειναν οἱ ἀπόγονοι αὐτῶν εἰς τὸ πεῖσμα τοῦ Εὐαγγελίου. Σήμερον ὁσάκις Ἀθηναῖος παῖς κατορθώσῃ ν' ἀπατήσῃ τὸν πατέρα του, οὗτος ἀνακαλύψας τὸ ψεῦδος γίνεται ἔξαλλος ἐκ τῆς χαρᾶς, ὡς ἡ Ἀθηνᾶ θαυμάζουσα τὸν Ὀδυσσέα, καὶ ἀμέσως μεταβαίνει νὰ διηγηθῇ τὸ κατόρθωμα τοῦ τεκνίου εἰς πάντας τοὺς φίλους του, οἵτινες μακαρίζουσι καὶ ζηλεύουσι τὸν εὐδαίμονα πατέρα. Οἱ ἐν Ἀθήναις φίλοι μου μοὶ διηγήθησαν μυρία τοιαῦτα ἀνέκδοτα. Ἡ μόνη ἐν τῷ κόσμῳ μᾶλλον τῆς τουρκικῆς διεφθαρμένη ὑπαλληλία εἶναι ἡ ἑλληνική. Ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Σπάρτῃ, οὕτω καὶ σήμερον πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος μόνον τὸ νὰ συλληφθῇ τις ἐπ' αὐτοφώρῳ λογίζεται αἰσχρόν. Κατὰ τὸν Θουκυδίδην οἱ ἀρχαῖοι ἐθαύμαζον τοὺς πειρατάς, σήμερον δὲ τιμᾶται παντὸς εἴδους ἐπιτηδεία κλοπή. Ἂν ἀνίστατο ἐκ νεκρῶν, μάτην ἤθελε κηρύξει ὁ Σωκράτης ὅτι ἄκρον ἄωτον τῆς δικαιοσύνης δὲν εἶναι τὸ νὰ κλέπτῃ τις πρὸς ὄφελος τῶν φίλων του καὶ ζημίαν τῶν ἐχθρῶν. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀπογόνων αὐτοῦ προτιμῶσι κατὰ πολὺ τῶν τοιούτων διδαγμάτων τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Πολεμάρχου. Ἀδύνατον μοὶ εἶναι ν' ἀπαριθμήσω ἐνταῦθα πάντα τὰ κατορθώματα διοικητικῆς καὶ ἐμπορικῆς κακῆς πίστεως, ὅσα μοὶ διηγήθησαν οἱ ἐν Ἀθήναις ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐπιψυλάξεως. Αἱ λέξεις ἐπιτηδειότης, ἀγχίνοια καὶ πανουργία φαίνονται ἱκαναὶ πρὸς δικαιολογίαν πάσης κλοπῆς καὶ ἀπάτης. Κατὰ τὸ λέγειν διπλωμάτου κάλλιστα γνωριζόντος, καὶ ἐν τούτοις ἀγαπῶντος τοὺς Ἕλληνας, ὁ Ἀβοὺ οὐδὲ τὸ ἥμισυ εἶπε τῆς ἀληθείας. Ἡ φυλὴ αὕτη, εἴτε τὴν Παλ-

1. Οὐδόλως ἀναλαμβάνοντες τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Ἀθηνᾶς, παρατηροῦμεν μόνον ὅτι ἂν ἐκρίνομεν τοὺς λαοὺς τῆς Δύσεως ἐκ τῶν τότε θεῶν αὐτῶν, τοῦ Θὼρ, τοῦ Ἰρμινσοὺλ, τοῦ Τευτατῆ, τῆς Φρίγας καὶ τοῦ ἐν Γαλλίᾳ ἐπιζήσαντος τοῦ ἑλληνικοῦ ἐπὶ δέκα αἰῶνας Πριάπου ἔπρεπεν ἐξ ἅπαντος νὰ θεωρήσωμεν αὐτοὺς λάγνους καὶ αἱμοχαρεῖς. Σ. Μ.

λάδα Ἀθηνᾶν εἴτε τὴν Παναγίαν λατρεύει, φαίνεται ἀπωρφανισμένη τοῦ αἰσθήματος τῆς εὐθύτητος καὶ δικαιοσύνης[1].

Οὕτω ἐνδεεῖς ὄντες συνειδήσεως, οὐδόλως φαίνονται οἱ Ἕλληνες πλουσιώτεροι κατὰ τὸ αἴσθημα, ἡ δὲ καρδιακὴ αὕτη ἔνδεια δὲν εἶναι χθεσινὴ, ἀλλὰ γνώρισμα καὶ αὕτη τῆς φυλῆς. Ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει σχεδὸν πάντοτε τὴν γενέτειραν αὐτοῦ γῆν. Ἐν Νεαπόλει καίει ὡς ἡφαίστειον, ἐν Φλαμανδίᾳ ἤρεμος καὶ λιπαρὰ, ἐλαφροτάτη ἐν Γαλλίᾳ, εὔφλεκτος ἐν Ἱσπανίᾳ, ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ Νορβηγίᾳ λιθίνη, ἐν δὲ τῇ Ἑλλάδι ψυχρὰ καὶ τραχεῖα ὡς τὸ ἔδαφος αὐτῆς[2]. Τοῦτο μαντεύει τις ἐκ πρώτης ὄψεως. Τὸ πάθος ἀκτινοβολεῖ ἐν τῷ ὑγρῷ βλέμματι τοῦ Μαγυάρου ἢ τοῦ Νεαπολιτανοῦ, ἐνῷ τοῦ Ἕλληνος εἶναι ὀξὺ ὡς μάχαιρα καὶ ὡς χάλυψ παγετῶδες[3]. Ὁ θέλων νὰ γνωρίσῃ τὴν κτηνωδίαν τοῦ ἑλληνικοῦ βίου πρέπει ν' ἀναγνώσῃ τὸν Ἀριστοφάνη, τὸ δὲ ὄντως περίεργον εἶναι ὅτι ἡ τοιαύτη κτηνωδία δὲν ἦτο ἐπιζήμιος εἰς τὴν εὐεξίαν τῆς φυλῆς. Τοιαῦτα διαμένουσι καὶ σήμερον τὰ πράγματα, ἐκτὸς μόνον ὅτι τὸ πολυάσχολον τοῦ νεωτέρου βίου δὲν ἐπιτρέπει τοῖς καθ' ἡμᾶς Ἀθηναίοις νὰ διασκεδάζωσιν ὅσον οἱ πρόγονοι αὐτῶν, ὁ δὲ χριστιανισμὸς ἐπιβάλλει τὴν ἀπόκρυψιν τῆς φιληδόνου ὁρμῆς, ἣν ἡ εἰδωλολατρεία ἐπεδείκνυε μετ' αὐταρεσκείας. Ὁ σήμερον Ἕλλην

1. Οὐδὲν λέγοντες περὶ τῶν ἀνωτέρω ὑπερβολῶν περιοριζόμεθα νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι πλειότερον ἴσως παντὸς ἄλλου λαοῦ ἔχει ὁ Ἕλλην τὸ αἴσθημα τῆς δικαιοσύνης, ἀλλὰ στερεῖται δυνάμεως χαρακτῆρος, ὅπως ἀντιστῇ εἰς τὸν πειρασμὸν, καὶ τὴν ἀδυναμίαν ταύτην εἶναι πάντοτε ἕτοιμος νὰ συγχωρήσῃ παρὰ τοῖς παρεκτρεπομένοις. Εἰς τὸν Ἕλληνα, τὸν βλέποντα τὸ καλὸν καὶ πράττοντα τὸ ἐναντίον, ἁρμόζει πρὸ πάντων τὸ τοῦ Ὁρατίου

Video meliora proboque,
Deteriora sequo. Σ. Μ.

2. Τὰ ἀνωτέρω εἰσὶ παρακούσματα τοῦ Taine καὶ εἰς προφανῆ ἀντίθεσιν πρὸς ὅσα ἀνωτέρω ἔλεγεν ὁ συγγραφεὺς περὶ τῆς ἡδύτητος τῆς ἑλληνικῆς φύσεως καὶ τῶν *ῥαμάτων τοῦ Ἰλισσοῦ*, ἐκτὸς μόνον ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῆς καρδίας οὐχὶ τὸ σύνολον τῶν ἐξωτερικῶν περιστάσεων, ἀλλὰ μόνη ἡ ποιότης τοῦ ἐδάφους, τότε ὅμως ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν Νεαπολίτας ἐν Θήρᾳ, Φλαμανδοὺς ἐν Βάλτῳ καὶ ἐν Πάρῳ μαρμαροκαρδίους. Σ. Μ.

3. Τὴν τοιαύτην παγετώδη ἔκφρασιν σπανιώτατα ἔχουσιν οἱ παρ' ἡμῖν ἐπικρατοῦντες μέλανες ὀφθαλμοί, πολὺ δὲ ὀρθότερον παρετήρησεν ὁ Σατωβριάνδος ὅτι ἐν Ἀναταλῇ ἔχουσι γλυκὺ καὶ ἥμερον βλέμμα καὶ αὐτοὶ οἱ ἀνήμεροι τὴν καρδίαν. Σ. Μ.

σπεύδει νὰ νυμφευθῇ ἅμα ἀνδρωθεὶς, ἀποφεύγων οὕτω τὴν εἰς ἀλόγιστα πάθη δαπάνην χρόνου. Ἂν οἱ μεσημβρινοὶ Ἰταλοὶ ἐρωτοτροπῶσιν ἀπὸ πρωΐας μέχρι νυκτὸς, οἱ Ἕλληνες φροντίζουσι πάντοτε πρὸ τούτου νὰ τελειώσωσι τὰς σπουδαιοτέρας ὑποθέσεις των. Ἀδύνατον εἶναι αὐτοῖς νὰ ἐννοήσωσι τὰ παρ' ἡμῖν μεγάλα αἰσθήματα, ἀκούοντες δὲ περὶ Ἑλοΐσης καὶ Ἀβαλιάρδου, Παύλου καὶ Φραγκίσκας, Βερθέρου καὶ Καρλότας, Ῥωμαίου καὶ Ἰουλίας καταλαμβάνονται ὑπὸ ἀδιηγήτου ἀπορίας, ἀνίκανοι ὄντες νὰ ἐννοήσωσι τὸ γυναικεῖον ἰδανικόν.

(Ἕπεται συνέχεια).

Ε. Δ. Ροΐδης.

ΑΝΕΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

[Μυθιστόρημα Ἕκτορος Μαλὸ βραβευθὲν παρὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μετάφρασις Α. Ῥ. Ῥαγκαβῆ].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 197.

θ'

Ἀπαντῶ γίγαντα δολιχοσκελῆ·

Ἀφ' οὗ δ' ἀφήκαμεν τὰς ξηρὰς καὶ ἀνύδρους πεδιάδας ἐκείνας, εὑρίσκομαι διὰ τῆς μνήμης εἰς κοιλάδα ἀειθαλῆ καὶ πρασίνην, τὴν τῆς Δορδονίας, καὶ ταύτην διατρέχομεν κατὰ μικροὺς σταθμοὺς, διότι ἡ λιπαρὰ γῆ πλουτίζει τοὺς κατοίκους αὐτῆς, καὶ πολυαρίθμους δίδομεν παραστάσεις, καὶ οἱ ὀβολοὶ πίπτουσιν εὐκόλως εἰς τὸν δίσκον τοῦ Κάπη.

Γέφυρα ἐναέριος, ἐλαφρὰ ὡς ἂν τὴν ἀνήρτων εἰς τὴν ὀμίχλην κλωσταὶ ἀράχνης, κυρτοῦται ὑπὲρ εὐρὺν ποταμὸν, βραδέως κυλίοντα τὰ νωθρὰ ὕδατά του. Ἡ γέφυρα ἦτον ἡ τοῦ Κυβζὰκ, ὁ δὲ ποταμὸς, ἡ Δορδόνη.

Πόλις δὲ συγκειμένη ἐξ ἐρειπίων, ἔχουσα τάφρους, σπήλαια, πύργους, καὶ ἐν τῷ μέσῳ καταῤῥεόντων τειχίων ἀρχαίου μοναστηρίου δένδρα ἐκ τῶν πετρῶν κρεμάμενα, ἐφ' ὧν ψάλλουσι τέττιγες, ἦτον ἡ πόλις τοῦ Ἁγίου Αἰμυλίωνος.

Ἀλλ' ὅλα ταῦτα διασταυροῦνται καὶ συγχέονται εἰς τὴν μνήμην μου· μετ' αὐτὰ ὅμως παρουσιάζεται θέαμα προσβαλὸν αὐτὴν τοσοῦτον σφοδρῶς, ὥστε διατηρεῖ αὐτοῦ τὴν ἐντύπωσιν, καὶ ἔχει αὐτὸ σήμερον ἔτι παρὸν ζωηρότατα.

Εἴχομεν διανυκτερεύσει εἰς χωρίον πενιχρότατον, καὶ τὴν ἐπαύριον ἀνεχωρήσαμεν ἅμα ὑπέφωσκεν ἡ αὐγή. Ἐπὶ μακρὰν ὥραν εἴχομεν περιπατήσει εἰς ὁδὸν πλήρη κονιορτοῦ, ὅτε διὰ μιᾶς ἡ ὄψις μας, ἥτις περιωρίζετο ἐντὸς τῆς βαθείας ὁδοῦ, ἐκατέρωθεν ἀμπελοφύτου, ἠπλώθη εἰς ἀπεράντους ἐκτάσεις, ὡς ἂν μαγικὴ ῥάβδος εἶχεν ἐγγίσει παραπέτασμα ἠπλωμένον ἐνώπιον ἡμῶν, καὶ τὸ παραπέτασμα εἶχε διὰ μιᾶς ἐγερθῆ.

Πλατὺς ποταμὸς ἐκάμπτετο ἠρέμα περὶ τὸν λόφον εἰς ὃν ἄρτι ἐφθάσαμεν. Ἐπέκεινα δὲ τοῦ ποταμοῦ στέγαι καὶ κωδωνοστάσια μεγαλοπόλεως ἦσαν διεσπαρμένα μέχρι τῆς ἀμφιβόλου

καμπύλης τοῦ ὁρίζοντος. Πόσαι οἰκίαι! πόσαι κάμινοι, ὧν τινες, ὑψηλαὶ καὶ στεναὶ ὡς κίονες, ἐξήμουν ἕλικας μέλανος καπνοῦ, ὅστις ὑπὸ τοῦ ἀνέμου σκεδαζόμενος, ἡπλοῦτο ὑπὲρ τὴν πόλιν ὡς νέφος ἀτμοῦ σκοτεινοῦ! Εἰς δὲ τὸν ποταμὸν, κατὰ μέσον τὸ ῥεῖθρον αὐτοῦ καὶ παρὰ τὰς μακρὰς προκυμαίας ἦσαν παμπληθῆ πλοῖα σεσωρευμένα, καὶ ὡς δένδρα δάσους συνεμίγνυντο οἱ ἱστοὶ αὐτῶν, τὰ σχοινία, τὰ ἱστία, καὶ αἱ εἰς τὸν ἄνεμον κυματοῦσαι πολύχροοι των σημαῖαι. Ὑπόκωφοι βόγγοι ἠκούοντο, καὶ κρότοι κρουομένων σιδήρων καὶ ἐπισκευαζομένων λεβήτων, καὶ ὀξεῖα σφυρηλασία ἐν μέσῳ τοῦ θορύβου τῶν ἁμαξῶν, αἵτινες ἐφαίνοντο κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις διατρέχουσαι τὰς προκυμαίας.

— Εἶναι ἡ πόλις Βορδώ, ἡ Βορδιγάλη, μοὶ εἶπεν ὁ Βιτάλης.

Διὰ παιδίον ἀνατραφὲν ὡς ἐγὼ, καὶ μὴ ἰδὸν μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἰμὴ πτωχότατά τινα χωρία, ἢ μικρὰ πολίχνια ἃ κατὰ τύχην ἀπηντῶμεν κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν μας, ἡ θέα αὕτη ἦτον μαγική.

Ἄνευ θελήσεως καὶ προμελέτης, αὐθορμήτως οἱ πόδες μου ἔπαυσαν προχωροῦντες, ἔμεινα ἀκίνητος, περιφέρων τὸ βλέμμα πέριξ μου, μακρὰν, πλησίον καὶ εἰς τὴν περίχωρον.

Ἀλλὰ τέλος ἐφ' ἑνὸς σημείου οἱ ὀφθαλμοί μου ἐσερεώθησαν, ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, καὶ τῶν πλοίων ὑφ' ὧν ἐκαλύπτετο.

Ἐκεῖ ἐπεκράτει κίνησις συγκεχυμένη, ἥτις μεγίστην μοὶ ἐνεποίει ἐντύπωσιν, πρὸ πάντων διότι δὲν τὴν ἐνόουν.

Πλοῖα, τεταμένα ἔχοντα τὰ ἱστία, κατέπλεον τὸν ποταμὸν, ἐλαφρῶς κλίνοντα εἰς τὸ ἓν πλευρὸν, καὶ ἄλλα τὸν ἀνέπλεον· ἄλλα δ' ἔμενον ἄσειστα ὡς νῆσοι, καὶ τινα ἐστρέφοντο περὶ ἑαυτὰ, χωρὶς νὰ φαίνηται τίς καὶ πῶς τὰ ἔστρεφεν. Ὑπῆρχον τέλος καὶ ἄλλα ἀκόμη, ἄνευ ἱστῶν καὶ ἱστίων, ἔχοντα δ' ἐν τῷ μέσῳ των ἑστίαν, ἥτις ἀνέπεμπεν εἰς τὸν οὐρανὸν ἕλικας καπνοῦ, καὶ ταχύτατα κινούμενα πρὸς πάσας τὰς διευθύνσεις, ἐν ᾧ ὀπίσω των ἄφηνον λευκοῦ ἀφροῦ ἴχνη.

— Εἶναι ἡ ὥρα τῆς παλιρροίας, μοὶ εἶπεν ὁ Βιτάλης, ἀποκρινόμενος, χωρὶς νὰ τὸν ἐρωτήσω, εἰς τὴν ἔκπληξίν μου. Πλοῖα τινὰ φθάνουσιν ἐκ τῆς θαλάσσης μετὰ μακρὸν πλοῦν. Εἶν' ἐκεῖνα ὅσων τὸ χρῶμα εἶναι ἀκάθαρτον, καὶ φαίνονται ὡς ἐσκωριασμένα. Ἄλλα τώρα ἀποπλέουσιν ἐκ τοῦ λιμένος. Ὅσα δὲ βλέπεις ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ποταμοῦ νὰ ἐκτελῶσι στροφὰς, στρέφονται ἐπὶ τῶν ἀγκυρῶν των κατὰ τὸν ἄνεμον, τὰς πρύμνας των ἀντιτάττοντα εἰς τὸ ὀγκούμενον κῦμα. Τὰ δὲ καλυπτόμενα ἐκεῖνα ὑπὸ συννέφων καπνοῦ εἰσὶ δουλοῦλκα ἀτμοκίνητα.

Πόσαι λέξεις παράδοξοι καὶ πρωτάκουστοι δι' ἐμέ! πόσαι νέαι ἰδέαι!

Ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν γέφυραν δι' ἧς κοινωνεῖ τὸ προάστειον τῆς Βαστίδης μετὰ τῆς πόλεως, ὁ Βιτάλης δὲν εἶχε προφθάσει ν' ἀποκριθῇ εἰς τὸ ἑκατοστὸν τῶν ἐρωτήσεων ὅσας εἶχον νὰ τῷ ἀπευθύνω.

Μέχρι τοῦ καιροῦ ἐκείνου δὲν εἴχομεν ποτὲ διαμείνει πολὺν χρόνον εἰς τὰς πόλεις δι' ὧν διηρχόμεθα, διότι αἱ παραστάσεις μᾶς ἠνάγκαζον ν' ἀλλάζωμεν τόπον, ἵνα ἔχωμεν καθ' ἑκάστην νέους θεατάς. Οἷοι ἦσαν οἱ ἠθοποιοὶ ἐξ ὧν συνέκειτο ὁ θίασος τοῦ «περιφήμου σινιὸρ Βιτάλη», τὸ δραματολόγιον δὲν ἐδύνατο νὰ ἔχῃ πολλὴν ποικιλίαν. Ἀφ' οὗ εἴχομεν παραστήσει τὸν *Ὑπηρέτην τοῦ Κ. Καρδοὺίλ*, τὸν *Θάνατον τοῦ στρατηγοῦ*, τὸν *Θρίαμβον τοῦ δικαίου*, τὸν *Καθαριζόμενον ἀσθενῆ*, καὶ ἄλλα δύω ἢ τρία δράματα, ὁ κατάλογος ἦτον ἐξηντλημένος, καὶ ἐκεῖ ἐπερατοῦντο τοῦ προσωπικοῦ ἡμῶν αἱ δυνάμεις. Ἔπρεπε νὰ μεταβῶμεν ἀλλοῦ, καὶ νὰ ἐπαναλάβωμεν τὸν *Καθαριζόμενον ἀσθενῆ* ἢ τὸν *Θρίαμβον τοῦ δικαίου* ἐνώπιον θεατῶν οἵτινες δὲν εἶχον ἀκόμη ἰδεῖ τὰ δράματα.

Ἀλλὰ τὸ Βορδὼ εἶναι πόλις μεγάλη, ὅπου οἱ θεαταὶ εὐκόλως ἀλλάσσουσι, καὶ μεταβαίνοντες ἀπὸ συνοικίας εἰς συνοικίαν, ἐδυνάμεθα εὐκόλως νὰ δίδωμεν ὡς τρεῖς καὶ τέσσαρας παραστάσεις καθ' ἡμέραν, χωρὶς νὰ φοβώμεθα ὅτι θὰ μᾶς φωνάξωσι, ὡς τοῦτο μᾶς συνέβη εἰς τὸ χωρίον Καώρς:

— Λοιπὸν τὸ ἴδιον πάντοτε;

Ἐκ Βορδιγάλης εἴχομεν νὰ μεταβῶμεν εἰς Πώ. Τὸ δρομολόγιον δ' ἡμῶν μᾶς ἔφερε διὰ τῆς εὐρείας ἐρήμου, ἥτις ἐκ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως ἐκτείνεται μέχρι τῶν Πυρηναίων, καὶ ἣν οἱ ἐγχώριοι καλοῦσι *Λάνδας*.

Ἂν καὶ δὲν ἤμην πλέον τὸ μικρὸν τοῦ μύθου ποντίκιον, τὸ εὑρίσκον εἰς ὅ,τι βλέπει ἀφορμὴν ἐκπλήξεως, θαυμασμοῦ ἢ τρόμου, οὐχ ἧττον ἀμέσως κατ' ἀρχὰς τῆς ὁδοιπορίας ταύτης ὑπέπεσα εἰς πλάνην δι' ἣν πολὺ ἐγέλασεν ὁ κύριός μου, καὶ δὲν ἔπαυσε νὰ μὲ χλευάζῃ μέχρις οὗ ἀφίχθημεν εἰς Πώ.

Εἴχομεν καταλείψει τὸ Βορδὼ πρὸ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ἡμερῶν, καὶ παρακολουθήσαντες κατ' ἀρχὰς τῆς Γαρόννης τὰς ὄχθας, ἐγκατελείψαμεν τὸν ποταμὸν εἰς Λαγγῶνα, καὶ ἐτράπημεν τὴν πρὸς Μὸν-δὲ-Μαρσὰν ὁδὸν διερχομένην δι' ἀνύδρων γαιῶν. Εἰς αὐτὴν οὔτε ἀμπέλους ἀπηντῶμεν, οὔτε λειμῶνας, οὔτε ἄλση ὀπωροφόρα, ἀλλ' ἐρείκας μόνον καὶ πιτυῶνας ἢ δάση πευκῶν. Μετ' ὀλίγον καὶ αἱ οἰκίαι ἤρχισαν γινόμεναι σπανιώτεραι καὶ ἀθλιέστεραι. Ἔπειτα εἰσήλθομεν εἰς μεγίστην πεδιάδα, ἀπεράντως ἐκτεινομένην ἐνώπιον ἡμῶν μετὰ κυμαπισμῶν ἐλαφρῶν. Οὔτε καλλιεργείας ἴχνος ὑπῆρχεν ἐκεῖ, οὔτε δένδρα παντάπασιν, ἀλλὰ τὸ χῶμα μακρὰν κιτρινόφαιον, πλησίον δὲ, παρὰ τὴν ὁδὸν, πόη παχεῖα, ξηραὶ ἐρεῖκαι καὶ σπάρτα νανοφυῆ.

— Εἰς τὰς *Λάνδας* εἰμεθα, εἶπεν ὁ Βιτάλης, καὶ εἴκοσι ἢ εἰκοσιπέντε ὥρας θὰ διέλθωμεν διὰ τῶν ἐρήμων τούτων. Γενναιότης, καὶ ἔντεινον τοὺς πόδας σου.

Ἀλλ' ὄχι μόνον τοὺς πόδας, ἔπρεπε καὶ τὴν κεφαλὴν νὰ ἐντείνω καὶ τὴν καρδίαν. Διότι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης, ἥτις ἐφαίνετο τέλος μὴ ἔχουσα, ᾐσθανόμεθα ὅτι ἀόριστος μᾶς κατελάμβανε κατήφεια, εἶδος ἀπελπισίας.

Ἔκτοτε πολλάκις ἔπλευσα εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ πάντοτε ὅταν ἤμην εἰς τὸ μέσον τοῦ ὠκεανοῦ, χωρὶς κἀνὲν πλοῖον νὰ φαίνηται εἰς τὸν ὁρίζοντα, ἐνεῦρον ἐν ἐμαυτῷ τὸ αὐτὸ αἴσθημα ἐνδομύχου μελαγχολίας, ὑφ' οὗ ἐκυριευόμην εἰς τὰς μονήρεις ἐκείνας ἐκτάσεις.

Ὡς ἐπὶ τοῦ ὠκεανοῦ, οὕτω καὶ ἐνταῦθα οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν ἐφέροντο πρὸς τὸν ὁρίζοντα, θολὸν ἐκ τῶν ἀτμῶν τοῦ φθινοπώρου, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐβλέπομεν πλὴν τῆς φαιᾶς πεδιάδος, ἥτις μονότονος καὶ πανταχοῦ ἡ αὐτὴ ἐξετείνετο ἐνώπιον ἡμῶν.

Ἐπεριπατοῦμεν, καὶ ὅμως, ὅταν ἐβλέπομεν πέριξ ἡμῶν, μᾶς ἐφαίνετο ὅτι ἐποδοπατοῦμεν μόνον τὴν γῆν εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον, διότι τ' ἀντικείμενα ἔμενον πάντοτε τὰ αὐτὰ, πάντοτε ἐρεῖκαι, πάντοτε σπάρτα, πάντοτε πόη· ἔπειτα πτέραι, ὧν τὰ εὐλύγιστα καὶ εὐκίνητα φύλλα ἐκυμάτουν ὑπὸ τὸν ἄνεμον ὑπενδίδοντα καὶ ἀνεγειρόμενα, καὶ παντοίως κινούμενα, ὡς ἂν ἦσαν ὕδατος ἐπιφάνεια.

Σπανίως μόνον, καὶ εἰς μεγάλας ἀποστάσεις ἀπ' ἀλλήλων διηρχόμεθα μικρὰ δάση· ἀλλὰ καὶ ταῦτα δὲν ἐφαίδρυνον παντάπασι τὸ τοπεῖον, ὡς συνήθως συμβαίνει. Τὰ δένδρα ἐξ ὧν συνέκειντο ἦσαν πεῦκαι, καὶ αὐτῶν εἶχον κόψει τοὺς κλάδους σχεδὸν μέχρι τῆς κορυφῆς· οἱ δὲ κορμοὶ των ἦσαν πανταχοῦ κεχαραγμένοι, καὶ ἐκ τῶν ἐρυθρῶν τούτων πληγῶν ἐστάλαζεν ἡ ῥητίνη εἰς λευκὰ δάκρυα κρυσταλλώδη. Ὅταν δὲ ῥιπαὶ ἀνέμου διέπνεον διὰ τῶν κλώνων αὐτῶν, παρῆγον μουσικὴν θλιβερὰν, ὥστε ἐνόμιζέ τις ὅτι ἀκούει τὴν φωνὴν αὐτῶν τῶν δυστυχῶν δένδρων, ἀποθρηνούντων τὰ ἴδια αὐτῶν τραύματα.

Ὁ Βιτάλης μοὶ εἶχεν εἰπεῖ ὅτι τὸ ἑσπέρας ἐμέλλομεν νὰ φθάσωμεν εἰς χωρίον, καὶ εἰς αὐτὸ νὰ διανυκτερεύσωμεν.

Ἐν τούτοις ἡ ἑσπέρα ἐπλησίαζε, καὶ οὐδὲν ἐβλέπομεν ἐμφαῖνον χωρίου γειτνίασιν, οὔτε ἀγροὺς ἐσπαρμένους, οὔτε ζῶα βόσκοντα εἰς τὴν ἔρημον, οὔτε μακρόθεν καπνὸν, ἀγγέλλοντα οἰκίας παρουσίαν.

Εἶχον ἀπαυδήσει, περιπατήσας ἀπὸ τῆς πρωΐας ἀδιακόπως, καὶ ἔτι μᾶλλον καταβεβλημένος ἐκ γενικοῦ τινος καμάτου. Τὸ ηὐλογημένον λοιπὸν ἐκεῖνο χωρίον ποτὲ δὲν θ' ἀνεφαίνετο εἰς τὴν ἄκραν τῆς ἀτελευτήτου ἐκείνης ὁδοῦ;

Μάτην ἔτεινον τοὺς ὀφθαλμοὺς, μάτην τοὺς περιέφερον περὶ ἐμαυτόν· οὐδὲν ἔβλεπον εἰμὴ τὴν ἔρημον, καὶ πάλιν τὴν ἔρημον, καὶ τοὺς θάμνους της, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον δυσδιακρίτους εἰς τὸ πυκνούμενον σκότος.

Ἡ ἐλπὶς νὰ φθάσωμεν προσεχῶς ἑπτέρου τὸ βῆμά μας, καὶ αὐτὸς ὁ κύριός μου, καί τοι συνηθισμένος εἰς τὰς μακρὰς πορείας, ᾐσθάνετο ἤδη τὸν κάματον. Διὰ τοῦτο ἠθέλησε πρὸς στιγμὴν νὰ σταθῶμεν καὶ ν' ἀναπαυθῶμεν παρὰ τὴν ὁδόν.

Ἐγὼ δὲ, ἀντὶ νὰ καθήσω πλησίον του, ἠθέλησα ν' ἀναβῶ μικρὸν λοφίσκον σπαρτόφυτον, ὀλίγον ἀπέχοντα τῆς ὁδοῦ, ἵνα ἰδῶ ἂν ἐκεῖθεν δὲν ἐφαίνετό τι φῶς εἰς τὴν πεδιάδα.

Ἐκάλεσα τὸν Κάπην νὰ μὲ συνοδεύσῃ· ἀλλὰ καὶ ὁ Κάπης εἶχεν ἀπαυδήσει, καὶ ἐπροσποιήθη ὅτι δὲν μὲ ἤκουσεν, ὅπως ἐφίλει ποιεῖν ὁσάκις δὲν τῷ ἦταν εὐάρεστον νὰ μ' ὑπακούῃ.

— Φοβεῖσαι; ἠρώτησεν ὁ Βιτάλης.

Ἡ λέξις αὕτη μ' ἔπεισε νὰ μὴ ἐπιμείνω, καὶ ἀπῆλθον μόνος νὰ ἐπιχειρήσω τὴν ἔρευνάν μου. Δὲν ἤθελον νὰ ἐκτεθῶ εἰς τοὺς χλευασμοὺς τοῦ κυρίου μου, καθ' ὅσον μάλιστα οὐδ' ἴχνος φόβου δὲν ᾐσθανόμην.

Ἐν τούτοις ἐπῆλθεν ἡ νύξ, ἀσέληνος μὲν, ἀλλὰ τὸν οὐρανὸν ἐφώτιζον ἀστέρες στίλβοντες καὶ διὰ τοῦ ἀέρος, ὃν ἐπλήρουν ἐλαφροὶ διαφανεῖς ἀτμοὶ, τὸ φῶς αὐτῶν διαχύνοντες.

Ἐν ᾧ δ' ἐπεριπάτουν καὶ ἔσρεφον τοὺς ὀφθαλμοὺς τῇδε κἀκεῖσε, παρετήρησα ὅτι τὸ ἀτμῶδες τοῦτο λυκαυγὲς ἔδιδεν εἰς τ' ἀντικείμενα παραδόξους μορφάς. Ἠναγκαζόμην τὴν σκέψιν νὰ ἐπικαλῶμαι ἵν' ἀναγνωρίζω τὰ σπάρτα, τοὺς θάμνους, καὶ πρὸ πάντων τὰ σπάνια δένδρα, ὧν ἐνιαχοῦ ἐφαίνοντο οἱ σκολιοὶ κορμοὶ καὶ οἱ συνεσραμμένοι κλάδοι. Μακρόθεν οἱ θάμνοι οὗτοι, τὰ σπάρτα καὶ τὰ δένδρα ἐφαίνοντο ὡς ὄντα ἔμψυχα, εἰς φανταστὸν κόσμον ἀνήκοντα.

Ἀλλόκοτος ἦτον αὕτη ἡ ὄψις, καὶ ἐφαίνετο ὡς ἂν εἰς τὴν σκιὰν τῆς νυκτὸς τὰ ἔρημα πεδία εἶχον μεταμορφωθῆ, κατοικούμενα ὑπὸ μυστηριωδῶν φαντασμάτων.

Τότε μοὶ ἐπῆλθε, δὲν ἠξεύρω πῶς, ἡ ἰδέα ὅτι ἂν ἄλλος ἦτον ἀντ' ἐμοῦ, θὰ ἐφοβεῖτο ἴσως τὰ φαντάσματα ταῦτα. Δὲν ἦτον βεβαίως ἀδύνατον τοῦτο, ἀφ' οὗ ὁ Βιτάλης μ' ἠρώτησεν ἂν φοβοῦμαι. Ἐξετάζων ὅμως ἐμαυτὸν, δὲν εὗρισκον ἐντός μου τὸν φόβον τοῦτον.

Καθ' ὅσον δ' ἀνέβαινον τὴν πλευρὰν τοῦ λοφίσκου, ηὔξανον τὰ σπάρτα εἰς μέγεθος, αἱ ἐρεῖκαι καὶ αἱ πτέραι εἰς ὕψος, καὶ πολλάκις ἡ κορυφή των ὑπερῆρε τὴν κεφαλήν μου, ὥστε ἠναγκαζόμην νὰ κύπτω περῶν ὑπὸ τούτους τοὺς θάμνους.

Μετ' οὐ πολὺ ὅμως ἔφθασα εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ

ὑψώματος. Μάτην ὅμως ἔτεινον τοὺς ὀφθαλμούς· φῶς οὐδαμοῦ δὲν εἶδον. Τὸ βλέμμα μου ἐβυθίζετο εἰς τὸ σκότος, καὶ δὲν ἔβλεπον εἰμὴ ἀορίστους μορφὰς, σκιὰς παραδόξους, σπάρτα φαινόμενα ὡς ἂν ἐξέτεινον τοὺς κλάδους των πρὸς ἐμὲ ὡς εὐκάμπτους βραχίονας, καὶ θάμνους χορεύοντας.

Μὴ βλέπων δὲ τίποτε ἐμφαῖνον χωρίου γειτνίασιν, ἔτεινα τὸ οὖς, προσπαθῶν νὰ συλλάβω κρότον τινὰ, μυκηθμὸν ἀγελάδος, ὑλακὴν κυνός.

Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἔμεινα ὀλίγας στιγμὰς ἀτενὲς ἔχων τὸ οὖς, μὴ ἀναπνέων διὰ ν' ἀκούσω, ἠσθάνθην ὅτι ῥίγος μὲ κατέλαβε· τῆς ἐρήμου ἡ σιωπὴ μ' ἐτρόμαξεν. Ἐφοβούμην· ἀλλὰ τί; τὴν σιωπὴν βεβαίως, τὴν ἔρημον καὶ τὸ σκότος. Ὅπως δήποτε ἠσθανόμην ὡς ἂν κίνδυνος μὲ ἠπείλει.

Κατ' αὐτὴν ταύτην τὴν στιγμὴν, ἔντρομος περιφέρων τὸ βλέμμα μου πέριξ, ἀνεκάλυψα μακρὰν μεγάλην σκιὰν, ἥτις ταχέως ἐκινεῖτο ὑπὲρ τὰ σπάρτα, καὶ συγχρόνως ἤκουσα καὶ ὡς κρότον ὠθουμένων κλαδίων.

Ἠθέλησα νὰ ἐξηγήσω εἰς ἐμαυτὸν ὅτι μὲ ἠπάτα ὁ φόβος, καὶ ὅτι δὲν ἦτον σκιὰ ἐκεῖνο, ἀλλὰ δενδρύλλιον διαφυγὸν κατ' ἀρχὰς τὰς ὄψεις μου.

Ἀλλ' ὁ κρότος ἐκεῖνος τί ἦτο;

Δὲν ἔπνεεν οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ῥιπὴ ἀνέμου.

Τὰ κλαδία, ὅσον ἐλαφρὰ καὶ ἂν εἶναι, μόνα των δὲν κινοῦνται, πρέπει ἢ ὁ ἄνεμος, ἢ ἄλλος τις νὰ τὰ κινήσῃ.

Ἄλλος τις;

Ἀλλ' ὄχι, ἄνθρωπος δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ εἶναι τὸ μέγα τοῦτο μελανὸν σῶμα τὸ προχωροῦν πρὸς ἐμέ. Ἦτον μᾶλλον ἄγνωστόν τι ζῶον, ἢ γιγαντιαῖον πτηνὸν τῆς νυκτὸς, ἢ τερατώδης τετράπους ἀράχνη, ἧς τὰ ἰσχνὰ σκέλη ἐπεφαίνοντο ἐπὶ τοῦ ὠχροῦ οὐρανοῦ ὑπεράνω τῶν θάμνων καὶ τῶν πτερῶν.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι τὸ ζῶον τοῦτο, ἔχον μακρότατα σκέλη, ἤρχετο πρὸς ἐμὲ μετὰ πηδημάτων ταχέων.

Ἀναμφιβόλως μὲ εἶχεν ἰδεῖ καὶ πρὸς ἐμὲ ἐπήρχετο δρομαῖον.

Ἡ πεποίθησις αὕτη μοὶ ἀπέδωκε τὴν χρῆσιν τῶν ποδῶν μου, καὶ μεταστραφεὶς, ὥρμησα πρὸς τὸν κατήφορον, ἵνα ἐπιστρέψω πρὸς τὸν Βιτάλην.

Ἀλλὰ παράδοξον πρᾶγμα! Κατέβαινον βραδύτερον ἀφ' ὅτι εἶχον ἀναβῆ· ἐνέπιπτον εἰς πτέρας καὶ εἰς ἐρείκας, προσέκοπτον εἰς ἐμπόδια, ἐκρατούμην ὑπὸ τῶν θάμνων κ' ἐμποδιζόμην ἀνὰ πᾶν βῆμα.

Ἐκ μιᾶς θάμνου ἀπαλλαττόμενος, ἔρριψα βλέμμα πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ εἶδον—ὅτι τὸ θηρίον ἔφθανεν, ὅτι ἦτον πλησίον μου.

Εὐτυχῶς κάτω τὸ πεδίον θάμνους δὲν εἶχε, καὶ μοὶ ἦτον δυνατὸν νὰ τρέξω φεύγων ἐπὶ τῶν χόρτων.

Ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν ἔτρεχον, τὸ θηρίον ἦτον ταχύτερόν μου, καὶ χωρὶς νὰ μεταστρέφωμαι πλέον, τὸ ἠσθανόμην παρὰ τὰ νῶτά μου.

Ἡ πνοή μου εἶχε σχεδὸν κοπῇ, καὶ μὲ ἀπέπνιγεν ὁ φόβος καὶ ἡ δρομαία φυγή. Οὐχ ἧττον ὅμως ἐπέτεινα τὰς δυνάμεις μου, καὶ ἐλθὼν ἔπεσα εἰς τοὺς πόδας τοῦ κυρίου μου, οἱ δὲ τρεῖς σκύλοι, ἀνατιναχθέντες ἐγαύγιζον ἰσχυρῶς.

Ἄλλο δὲν ἠδυνήθην νὰ προφέρω πλὴν τῶν δύο τούτων λέξεων, ἃς μηχανικῶς ἐπανελάμβανον·

— Τὸ ζῶον! τὸ ζῶον!

Ἀλλ' ἐν μέσῳ τῶν ἠχηρῶν ὑλακῶν τῶν κυναρίων ἤκουσα λαμπρὸν γέλωτα ἀντηχοῦντα, καὶ συγχρόνως ὁ κύριός μου, τὴν χεῖρά του θέτων εἰς τὸν ὦμόν μου, μὲ ἠνάγκασε νὰ μεταστραφῶ.

— Τὸ ζῶον, εἶπε καγχάζων, εἶσαι σύ. Στρέψον τὸ βλέμμα σου καὶ ἰδὲ, ἂν ἔχῃς τὸ θάρρος.

Ὁ γέλως του μᾶλλον ἢ οἱ λόγοι του μ' ἀνεκάλεσαν εἰς ἐμαυτὸν, καὶ τολμήσας ν' ἀνοίξω τοὺς ὀφθαλμοὺς, τοὺς ἔστρεψα ὅπου ἡ χεὶρ του μοὶ ἐδείκνυε.

Τὸ φάντασμα δι' ὃ ἤμην ἐκτὸς ἐμαυτοῦ εἶχε σταθῆ, καὶ ἔμενεν ἀκίνητον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ.

Ὁμολογῶ ὅτι αἴσθημα φόβου καὶ ἀποστροφῆς ἀκόμη μ' ἐκυρίευεν, ἀλλὰ τοὐλάχιστον δὲν ἤμην πλέον μόνος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐκεῖ ἦτον ὁ Βιτάλης, οἱ κύνες ἦσαν πέριξ μου, καὶ δὲν ἠσθανόμην πλέον τὸν ἐνδόμυχον θόρυβον ὃν μοὶ ἐνέπνεον ἡ μόνωσις καὶ ἡ σιωπή.

Τόλμῃ ἀναλαβὼν προσήλωσα τότε εἰς τὸ φάντασμα σταθερώτερον βλέμμα.

Ἦτον ζῶον;

Ἦτον ἄνθρωπος;

Ἀνθρώπου εἶχε σῶμα, κεφαλὴν καὶ βραχίονας.

Ζώου εἶχε δέρμα τριχωτὸν, καλύπτον αὐτὸ καθ' ὁλοκληρίαν, καὶ δύω μακρὰ ἰσχνὰ σκέλη ἐφ' ὧν ἔβαινε.

Ἂν καὶ πυκνὴ ἦτον ἡ νὺξ, διέκρινον ὅμως ταύτας τὰς λεπτομερείας, διότι ἡ μεγάλη αὕτη σκιὰ διεγράφετο σκοτεινὴ ὡς κολοσσιαία μελανογραφία ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, ὃν πολυάριθμοι ἀστέρες ὠχρῶς ἐφώτιζον.

Ἤθελον δὲ πιθανῶς μείνει πολὺν χρόνον ἐν ἀπορίᾳ στρέφων καὶ μεταστρέφων κατ' ἐμαυτὸν τὴν ἐρώτησίν μου, ἂν ὁ κύριός μου δὲν εἶχεν ἀποτείνει τὸν λόγον εἰς τὸ φάντασμα.

— Δύνασαι νὰ μ' εἰπῇς, τῷ εἶπεν, ἂν ἀπέχωμεν πολὺ ἀπὸ κάνὲν χωρίον;

Λοιπὸν ἦτον ἄνθρωπος, ἀφ' οὗ τῷ ὡμίλει.

Ἀλλ' ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως ἤκουσα ὀξὺν μόνον γέλωτα, ὅμοιον πρὸς κραυγὴν πτηνοῦ.

Ἦτον λοιπὸν ζῶον;

Οὐχ ἧττον ὅμως ὁ κύριός μου ἐξηκολούθησε τὰς ἐρωτήσεις του, ὅπερ μοὶ ἐφαίνετο ὅλως παράλογον, διότι τίς δὲν ἠξεύρει ὅτι ἂν τὰ ζῶα

ἐννοῶσιν ἐνίοτε ὅ,τι τοῖς λέγομεν, δὲν ἠμποροῦν ὅμως καὶ ν' ἀποκριθῶσι;

Ἀλλὰ μετὰ πόσης ἐκπλήξεως ἤκουσα τὸ ζῶον νὰ εἰπῇ ὅτι οἰκίαι δὲν ὑπῆρχον εἰς τὴν περίχωρον, μόνον δὲ μία μάνδρα, εἰς ἣν προσέφερε νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ.

Ἀφ' οὗ ὡμίλει, πῶς εἶχε ζώου σκέλη λοιπόν;

Ἂν ἐτόλμων, θὰ ἠρχόμην πλησίον του νὰ ἴδω ὁποῖα τινὰ ἦσαν ταῦτα τὰ σκέλη. Ἂν ὅμως καὶ δὲν ἐφαίνετο ζῶον κακότροπον, οὐχ ἧττον δὲν εἶχον τὴν γενναιότητα νὰ τὸ πλησιάσω, καὶ λαβὼν τὸ σακκίον μου ἠκολούθησα τὸν κύριόν μου σιωπηλῶς.

— Βλέπεις τώρα τί τόσον σ' ἐτρόμαξε; μὲ ἠρώτησεν ἐν ᾧ ἐπηγαίνομεν.

— Ναὶ, ἀλλὰ δὲν ἠξεύρω τί εἶναι. Ὑπάρχουν λοιπὸν γίγαντες εἰς ταῦτα τὰ μέρη;

— Ναὶ, ὅταν ἔχουν κωλόβαθρα.

Καὶ μοὶ ἐξήγησεν ὅτι τὰ κωλόβαθρα εἰσὶ δύω μακρὰ ξύλα, ἔχοντα ἀνὰ ἕνα ἀναβολέα, καὶ ὅτι εἰς αὐτὰ ἀναβαίνοντες περιπατοῦσιν οἱ κάτοικοι τῶν ἐρήμων ἐκείνων πεδίων, ὅταν διέρχωνται τὰς ἀμμώδεις ἢ βαλτώδεις των γαίας, ἀποφεύγοντες οὕτω τὸ νὰ βυθίζωνται μέχρι τῶν γόμφων.

— Καὶ ἰδού, ἐπρόσθεσε, πῶς γίνονται γίγαντες δολιχοσκελεῖς διὰ τὰ δειλὰ παιδία.

Γ'

Εἰς τὸ δικαστήριον.

Τῆς πόλεως Πὼ διετήρησα εὐχάριστον μνήμην. Εἰς αὐτὴν σχεδὸν ποτὲ ὁ ἄνεμος δὲν φυσᾷ.

Ἐπειδὴ δὲ διεχειμάσαμεν ἐκεῖ, τὰς ἡμέρας πάσας διατρίβοντες εἰς τὰς ὁδοὺς, τὰς πλατείας καὶ τοὺς περιπάτους, ἐννοεῖται ὅτι ἡ γλυκύτης αὐτὴ τῆς ἀτμοσφαίρας μὲ νυχαρίστει πολύ.

Ἀλλ' οὗτος δὲν ὑπῆρξεν ὁ λόγος δι' ὃν, παρὰ τὰς λοιπὰς ἡμῶν ἕξεις, ἀπεφασίσαμεν τοσοῦτον μακρὰν διατριβὴν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον· ὑπῆρξεν ἄλλος, πανίσχυρος διὰ τὸν κύριόν μου, ἡ ἀφθονία τῶν ἡμετέρων εἰσπράξεων.

Δι' ὅλου τοῦ χειμῶνος τῷ ὄντι εἴχομεν ἄφθονον ἀκροατήριον παιδίων, καὶ αὐτὸ ποτὲ δὲν ἐβαρύνθη τὸ δραματολόγιόν μας, ποτὲ δὲν μᾶς ἐφώναξε· «Πάντοτε τὰ ἴδια;»

Τὰ περισσότερα ἦσαν Ἄγγλων παιδία, εὐτραφῆ ἀγόρια καὶ ῥοδόχροα, καὶ εὔμορφα κοράσια ἔχοντα μεγάλους γλυκεῖς ὀφθαλμοὺς, ὡραίους σχεδὸν ὅσον ἦσαν τῆς Δόλσης. Τότε κατὰ πρῶτον ἐγνώρισα τὰ παξιμάδια τὰ λεγόμενα *Ἀλβὲρτ* καὶ *Ὑντλέϋ*, καὶ ἄλλα εἴδη ξηρῶν πλακουντίων, διότι τὰ παιδία ἤρχοντο ἔχοντα πλῆθος τοιούτων, καὶ τὰ διένεμον ἐλευθερίως εἰς τὸν Καρδούλην, εἰς τοὺς κύνας καὶ εἰς ἐμέ.

Ὅτε δὲ θερμαὶ ἡμέραι ἀνήγγειλαν τὴν ἄνοιξιν, ἡ φοίτησις εἰς τὸ θέατρον ἡμῶν ἐγίνετο βαθμηδὸν σπανιωτέρα, καὶ μετὰ τὰς παραστάσεις πολλάκις παιδία ἤρχοντο καὶ ἔδιδον τὴν χεῖρα εἰς τὸν Καρδούλην καὶ εἰς τὸν Κάπην. Τοῦτο ἦτον σημεῖον ἀποχαιρετισμοῦ, καὶ τὴν ἐπαύριον δὲν ἐπέστρεφον πλέον.

Μετ' ὀλίγον ἐμείναμεν μόνοι εἰς τὰς πλατείας, καὶ ἀνάγκη ἦν ἤδη νὰ ἐγκαταλείψωμεν τέλος καὶ ἡμεῖς τοὺς περιπάτους καὶ δημοσίους περιβόλους τῆς πόλεως.

Μίαν αὐγὴν λοιπὸν ἐκινήσαμεν, καὶ μετ' ὀλίγον δὲν ἐβλέπομεν πλέον τοὺς πύργους τοῦ Γάστωνος Φοίβου καὶ τοῦ Μοντωσέτ.

Καὶ ἠρχίσαμεν πάλιν τὸν πλάνητα ἡμῶν βίον διὰ τῶν λεωφόρων, καὶ ὅπου τὸ φέρον μᾶς ἔφερεν.

Ἐπὶ πολὺ, δὲν ἠξεύρω ἐπὶ πόσας ἡμέρας, ἐπὶ πόσας ἑβδομάδας, ἐπροχωροῦμεν παρακολουθοῦντες τὰς κοιλάδας, ἀναῤριχώμενοι εἰς τοὺς λόφους, ἀφήνοντες πάντοτε δεξιῶς ἡμῶν τὰς κυανᾶς κορυφὰς τῶν Πυρηναίων, ἃ ἐβλέπομεν ὡς σύννεφα συνεσωρευμένα.

Μίαν δ' ἑσπέραν ἐφθάσαμεν εἰς πόλιν μεγάλην, παραποτάμιον, καὶ κειμένην ἐν τῷ μέσῳ πεδιάδος εὐφόρου. Αἱ οἰκίαι, ἄσχημοι αἱ πλεῖσται, ἦσαν ᾠκοδομημέναι ἐξ ἐρυθρῶν κεράμων. Τὰς ὁδοὺς ἔστρωνον ὀξέα λιθάρια, τραχέα διὰ πόδας ὁδοιπόρων οἵτινες εἶχον ὁδεύσει δέκα ὥρας δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.

Ὁ κύριός μου μοὶ εἶπεν ὅτι ἤμεθα εἰς Τολώσην, καὶ ὅτι θὰ ἐμένομεν ἐκεῖ πολὺν καιρόν.

Κατὰ τὸ σύνηθες πρὸ παντὸς ἐπεμελήθημεν τὴν ἐπαύριον νὰ εὕρωμεν μέρος κατάλληλον διὰ τὰς παραστάσεις.

Καὶ εὕρομεν δὲ πολλὰ, διότι δὲν ἐλλείπουσιν οἱ περίπατοι εἰς Τολώσην, ἰδίως κατὰ τὴν συνοικίαν τὴν πρὸς τὸν βοτανικὸν κῆπον. Ἐκεῖ ὑπάρχει που, ὑπὸ τὴν σκιὰν μεγάλων δένδρων, ὡραία ἔκτασις χλόης, ὅπου ἀπολήγουσι πολλαὶ λεωφόροι, ἃς οἱ ἐγχώριοι καλοῦσι δενδροστοιχίας. Εἰς μίαν λοιπὸν τῶν δενδροστοιχιῶν τούτων ἱδρύσαμεν τὸ θέατρον ἡμῶν, καὶ ἀπὸ τῶν πρώτων παραστάσεων εἴχομεν ἤδη πολυπληθὲς ἀκροατήριον.

Δυστυχῶς ὁ εἰς τὴν φρούρησιν τῆς δενδροστοιχίας ταύτης τεταγμένος ἀσυνομοφύλαξ εἶδε δυσμενῶς τὴν ἵδρυσιν ἡμῶν ταύτην, καὶ εἴτε διότι δὲν ἠγάπα τοὺς κύνας, εἴτε διότι ἡ παρουσία ἡμῶν ἐτάραττε τὴν ὑπηρεσίαν του, εἴτε δι' οἷον δήποτε ἄλλον λόγον, ἠθέλησε νὰ μᾶς ὑποχρεώσῃ νὰ ἐγκαταλείψωμεν ἐκείνην τὴν θέσιν.

Ἴσως, ὡς διέκειντο τὰ ἡμέτερα, τὸ φρονιμώτερον θὰ ἦτον νὰ ὑποχωρήσωμεν εἰς τὴν ὀχληράν του ἀπαίτησιν, διότι δὲν ἦτον ἴση ἡ πάλη μεταξὺ πτωχῶν σχοινοβατῶν οἷοι ἤμεθα καὶ τῶν ὑπηρετῶν τῆς ἀστυνομίας· ἀλλ' ὁ κύριός μου ἄλλως ἔκρινε.

Καίτοι ἁπλοῦς καὶ πτωχὸς γέρων, σοφῶν κυναρίων ἐκθέτης,—ὡς τότε τοὐλάχιστον ἦτον καὶ ὡς ἐφαίνετο,—ἦτον ὑπερήφανος ὅμως, καὶ

προσέτι εἶχεν ὅ,τι ἐκάλει τὴν συναίσθησιν τοῦ δικαιώματός του, ἤτοι, ὡς μοι τὸ ἐξήγησε, τὴν πεποίθησιν ὅτι τῷ ὠφείλετο προστασία ἐν ὅσῳ οὐδὲν ἔπραττεν ἐναντίον εἰς τοὺς νόμους ἢ εἰς τὰς ἀστυνομικὰς διατάξεις.

Δὲν ἠθέλησεν ἑπομένως νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν ἀστυνομοφύλακα, ὅστις διέτατε νὰ φύγωμεν ἐκ τῆς δενδροστοιχίας.

Ὅταν ὁ κύριός μου δὲν ἤθελε νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὸν θυμόν, ἢ ὅταν τῷ ἤρχετο ὄρεξις νὰ περιπαίξῃ τινά, ὅπερ συνεχῶς τῷ συνέβαινε, τότε συνήθιζε νὰ ἐπιτείνῃ μέχρις ὑπερβολῆς τὴν ἰταλικήν του φιλοφροσύνην. Τότε ὅστις ἤκουε τὰς ἐκφράσεις του, θὰ ἐνόμιζεν ὅτι ἀποτείνεται εἰς ἐπισημότατα πρόσωπα.

— Ὁ ἐκλαμπρότατος ἀντιπρόσωπος τῆς ἐξουσίας, εἶπε γυμνῶν καὶ κύπτων τὴν κεφαλήν του πρὸ τοῦ ἀστυνομοφύλακος, δύναται ἴσως νὰ μοὶ δείξῃ διάταξίν τινα ἐκ τῆς ῥηθείσης ἐξουσίας προερχομένην, δι' ἧς ἀπαγορεύεται εἰς ταπεινοτάτους μίμους ὡς ἡμᾶς ν' ἀσκῶσι τὴν εὐτελῆ των βιομηχανίαν εἰς τὴν δημοσίαν ταύτην πλατεῖαν;

Ὁ φύλαξ ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἔχει νὰ συζητῇ, ἀλλὰ νὰ ὑπακούσῃ.

— Βεβαίως, ἀπεκρίθη ὁ Βιτάλης· τοῦτο θέλω κ' ἐγὼ νὰ εἰπῶ· καὶ ὑπόσχομαι νὰ ὑπακούσω τυφλῶς εἰς τὰς διαταγάς σας, ἅμα μοὶ εἰπῆτε δυνάμει τίνος διατάξεως μοὶ τὰς δίδετε.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ φύλαξ μᾶς ἔστρεψε τὰ νῶτα· ὁ δὲ κύριός μου, τὸν πίλον εἰς τὴν χεῖρα κρατῶν, κλίνων τὸ σῶμα, καὶ στρογγύλως στηρίζων εἰς αὐτὸ τὸν βραχίονα, τὸν παρηκολούθησεν ἀψόφως γελῶν.

Ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπαύριον ἐπανῆλθεν ὁ ἀστυνομοφύλαξ, καὶ διασκελίσας τὰ σχοινία τὰ ὁρίζοντα τὸ θέατρον ἡμῶν, ἐρρίφθη εἰς τὸ μέσον τῆς ἡμετέρας παραστάσεως.

— Πρέπει νὰ βάλῃς φίμωτρα εἰς τοὺς σκύλους σου, εἶπε ταχέως πρὸς τὸν Βιτάλην.

— Φίμωτρα εἰς τοὺς σκύλους μου!

— Ὑπάρχει ἀστυνομικὴ διάταξις· πρέπει νὰ τὴν γνωρίζῃς.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπαίζομεν τὸν *Καθαριζόμενον ἀσθενῆ*, καὶ ἐπειδὴ ἡ κωμῳδία αὕτη κατὰ πρῶτον τότε ἐδιδάσκετο ἐν Τολώσῃ, τὸ ἀκροατήριον ἦτον ἀπενῶς προσεκτικόν.

Διὰ τοῦτο ἡ παρέμβασις τοῦ κλητῆρος προύκάλεσε ψιθυρισμοὺς μεμψιμοίρους καὶ φωνάς·

— Μὴ διακόπτετε!

— Ἄφετε νὰ τελειώσῃ ἡ παράστασις!

Ἀλλὰ δι' ἑνὸς σχήματος ὁ Βιτάλης ἐζήτησε σιγὴν, καὶ ἐσίγησαν.

Τότε ἀποκαλύπτων τὴν κεφαλήν του, καὶ κλίνων τόσον βαθέως, ὥστε τὰ πτερὰ τοῦ πίλου του ἐσάρωσαν τὴν ἄμμον, προσῆλθε πρὸς τὸν κλητῆρα διὰ τριῶν ὑποκλίσεων.

— Ὁ ἐκλαμπρότατος ἀντιπρόσωπος τῆς ἐξουσίας δὲν εἶπεν ὅτι πρέπει νὰ βάλω φίμωτρα εἰς τοὺς κύνας μου; ἠρώτησε.

— Ναί, βάλε φίμωτρα εἰς τοὺς σκύλους σου, καὶ μίαν ὥραν προτήτερα.

— Φίμωτρα εἰς τὸν Κάπην, εἰς τὸν Ζερβίνον, εἰς τὴν Δόλσην, ἀνέκραξεν ὁ Βιτάλης, ἀποτεινόμενος εἰς τὸ δημόσιον μᾶλλον παρὰ εἰς τὸν φύλακα, ἡ ἐκλαμπρότης σας δὲν δύναται τοῦτο ν' ἀπαιτῇ! Πῶς ὁ σοφὸς, ὁ εἰς τὸν κόσμον ὅλον ἐξακουστὸς, ἰατρὸς Κάπης θὰ δύναται νὰ παραγγέλλῃ τὰ καθαρτικά του ἰατρικὰ διὰ ν' ἀπαλλάττῃ τῆς χολῆς τὸν δυστυχῆ κύριον Καρδούλην, ἂν ὁ ῥηθεὶς Κάπης φέρῃ φίμωτρον εἰς τὸ ἄκρον τῆς μύτης του; Ἂν τοὐλάχιστον ἐπροτείνετε ἄλλο τι ἐργαλεῖον, προσφορώτερον εἰς τοῦ ἰατροῦ τὸ ἐπάγγελμα, ὅπερ ὅμως εἰς τὴν μύτην δὲν ἐφαρμόζεται.

Τὰς λέξεις ταύτας ἐδέχθη γενικὴ ἔκρηξις γέλωτος, καὶ αἱ κρυστάλλιναι τῶν παιδίων φωναὶ ἠκούσθησαν ἀναμὶξ ἀντηχοῦσαι μετὰ τῶν λαρυγγωδῶν φωνῶν τῶν γονέων των.

Ἐνθαρρυνθεὶς δ' ὑπὸ τῶν ἐπιδοκιμασιῶν τούτων, ἐξηκολούθησεν ὁ Βιτάλης.

— Καὶ πῶς ἡ χαριεστάτη Δόλση, ἡ καλὴ ἡμῶν νοσοκόμος, νὰ μεταχειρισθῇ τὴν εὐγλωττίαν καὶ τὴν γοητείαν της ἵνα πείσῃ τὸν ἀσθενῆ ν' ἀφήσῃ νὰ τῷ πλύνουν καὶ τῷ καθαρίσουν τὰ ἐντόσθια, ἂν καὶ αὐτὴ φέρῃ εἰς τὸ ἄκρον τῆς μύτης της ἐργαλεῖον ὁποῖον θέλει νὰ τῇ ἐπιβάλῃ ὁ ἔκλαμπρος ἀντιπρόσωπος τῆς ἐξουσίας; Ἐρωτῶ τὴν ἔντιμον ὁμήγυριν, καὶ τὴν παρακαλῶ εὐσεβάστως νὰ κρίνῃ καὶ ἀποφανθῇ.

Ἡ ἔντιμος δ' ὁμήγυρις, εἰς ἣν ἐγίνετο ἡ τοιαύτη ἔκκλησις, ἀμέσως μὲν δὲν ἀπεκρίθη, ἀλλ' ὁ γέλως της ἀπεκρίνετο δι' αὐτήν. Τὸν Βιτάλην ἐπεδοκίμαζε, τὸν κλητῆρα ἐχλεύαζε, καὶ πρὸ πάντων ἠρέσκετο εἰς τοὺς μορφασμοὺς τοῦ Καρδούλη, ὅστις, σταθεὶς ὀπίσω τοῦ «ἐκλαμπροτάτου ἀντιπροσώπου τῆς ἐξουσίας», ἐμόρφαζεν εἰς τὴν ῥάχιν του, ὁπότε σταυρῶν ὡς ἐκεῖνος τὰς χεῖρας, ὁπότε θέτων τὴν γρόνθον εἰς τὸ πλευρὸν καὶ ῥίπτων ὀπίσω τὴν κεφαλὴν μετὰ νοστιμωτάτων σχημάτων καὶ συστροφῶν.

Ὁ δ' ἀστυνομοφύλαξ δὲν ἐφαίνετο χαρακτῆρος ἠπίου καὶ ὑπομονητικοῦ· ἐρεθισθεὶς δ' ὑπὸ τῶν λόγων τοῦ Βιτάλη, θυμωθεὶς ὑπὸ τοῦ κοινοῦ γέλωτος, ἐστράφη μετ' ὀργῆς ὀπίσω.

Ἀλλὰ τότε εἶδε τὸν πίθηκα, ὅστις τὴν χεῖρα στηρίζων εἰς τὸ πλευρὸν, ἵστατο εἰς θέσιν προκλητικὴν μονομάχου. Ἐπί τινας στιγμὰς ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ζῶον ἔμειναν ἀκινήτως ἀπέναντι ἀλλήλων, καὶ ἐπ' ἀλλήλων ἐστήριζον ἀτενὲς βλέμμα, ὡς ἂν ἤθελον νὰ ἴδωσι τίς πρῶτος θὰ κλίνῃ τοὺς ὀφθαλμούς.

Διέκοψεν ὅμως τὴν σκηνὴν ταύτην ὁ ἐκραγεὶς πανταχόθεν ἄσβεστος καὶ θορυβώδης γέλως.

— Ἂν αὔριον οἱ σκύλοι σου δὲν ἔχουν φίμωτρα, ἀνέκραξεν ὁ κλητὴρ, ἀπειλῶν ἡμᾶς διὰ τοῦ γρόνθου, θὰ σ' ἐγκαλέσω· ἤξευρέ το· ἀρκεῖ.

— Αὔριον λοιπὸν, *σιγιόρ*, εἶπεν ὁ Βιτάλης, αὔριον.

Καὶ ἐν ᾧ ὁ φύλαξ ταχέως ἀπήρχετο, ὁ Βιτάλης ἔμενε μέχρι γῆς κεκλιμένος, εἰς θέσιν σεβασμοῦ βαθυτάτου· ἔπειτα δὲ ἡ παράστασις ἐξηκολούθησε.

Ἐνόμιζον ὅτι ὁ κύριός μου θὰ ἠγόραζε διὰ τοὺς κύνας φίμωτρα· ἀλλὰ δὲν τὸ ἔπραξε, καὶ ἡ ἑσπέρα παρῆλθε χωρὶς κἂν νὰ μνημονεύσῃ τῆς ἔριδός του μετὰ τοῦ ἀστυνομικοῦ φύλακος.

Τότε ἔλαβον τὸ θάρρος νὰ τῷ ὁμιλήσω ἐγὼ περὶ αὐτοῦ.

— Ἂν θέλητε, τῷ εἶπον, νὰ μὴ θραύσῃ ὁ Κάπης αὔριον τὸ φίμωτρόν του ἐπὶ τῆς παραστάσεως, νομίζω ὅτι καλὸν θὰ ἦτον νὰ τὸ βάλῃ ἴσως ὀλίγον πρότερον. Ἂν τὸν ἐπιτηρήσωμεν, ἠμποροῦμεν ἴσως νὰ τὸν συνηθίσωμεν.

— Καὶ νομίζεις λοιπὸν ὅτι θὰ τοῖς φορτώσω σιδηρᾶ κλωβία;

— Ἀλλὰ μοὶ φαίνεται ὅτι ὁ φύλαξ ἐκεῖνος διάθεσιν ἔχει νὰ σᾶς βασανίσῃ.

— Εἶσαι ἁπλοῦς χωρικὸς, παιδίον, καὶ ὡς ὅλοι οἱ χωρικοὶ, τὰ χάνεις καὶ σὺ ἅμα ἰδῇς ἀστυνομικὸν κλητῆρα ἢ χωροφύλακα. Μὴ σὲ μέλῃ· θὰ λάβω τὰ μέτρα μου αὔριον, ὅπως μὴ ἠμπορέσῃ ὁ κλητὴρ ἐκεῖνος νὰ μὲ σύρῃ εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ ὅπως καὶ οἱ μαθηταί μου πολὺ μὴ ἐνοχληθῶσι. Θὰ φροντίσω ἐπίσης ὅπως καὶ τὸ δημόσιον εὕρῃ τινὰ διασκέδασιν εἰς αὐτὰ ὅλα. Πρέπει ὁ φύλαξ οὗτος νὰ μᾶς προμηθεύσῃ καλὴν εἰσοδείαν, καὶ ν' ἀναλάβῃ τὸ κωμικὸν μέρος εἰς τὴν αὐριανήν μας παράστασιν. Τοῦτο θὰ ποικίλῃ τὸ δραματολόγιόν μας, καὶ θὰ μᾶς κάμῃ καὶ ἡμᾶς ὀλίγον νὰ γελάσωμεν. Διὰ τοῦτο θὰ ὑπάγῃς αὔριον μόνος μετὰ τοῦ Καρδούλη εἰς τὴν πλατεῖαν, θὰ βάλῃς τὰ σχοινία, θὰ παίξῃς τινὰς σκοποὺς εἰς τὴν ἄρπαν, καὶ ὅταν θὰ συναχθοῦν πέριξ σου ἱκανοὶ θεαταὶ, καὶ ὅταν φθάσῃ καὶ ὁ κλητὴρ, τότε θὰ φθάσω κ' ἐγὼ φέρων τοὺς κύνας καὶ τότε ἡ κωμῳδία θ' ἀρχίσῃ.

Δὲν μ' ἤρεσκε πολὺ νὰ ὑπάγω μόνος νὰ ἑτοιμάσω τὴν παράστασιν· ἀλλ' εἶχον ἀρχίσει νὰ γνωρίζω τὸν κύριόν μου καὶ νὰ ἠξεύρω εἰς τίνας περιστάσεις ἠμπόρουν νὰ τῷ ἀντιτείνω. Εἰς τὰς παρούσας δὲ προφανὲς μοὶ ἦτον ὅτι οὐδεμίαν εἶχον πιθανότητα νὰ τὸν πείσω νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν διασκέδασιν ἣν προὐτίθετο. Ἀπεφάσισα ἑπομένως νὰ ὑπακούσω.

Τὴν ἐπαύριον λοιπὸν ἐπῆγα εἰς τὴν συνήθη θέσιν ἡμῶν καὶ ἔτεινα τὰ σχοινία. Μόλις δὲ εἶχον ἐγγίσει τὰς χορδὰς ὀλίγον, ὅτε τὸ δημόσιον ἤρχισε συρρέον πανταχόθεν, καὶ κατεπληρώθη ἡμῶν ὁ περίβολος.

Κατὰ τὸν τελευταῖον καιρὸν πρὸ πάντων, ἐν ᾧ διετρίβομεν ἐν Πῷ, ὁ κύριός μου μὲ εἶχε πολὺ γυμνάσει εἰς τὴν ἄρπαν, καὶ ἤρχιζόν νὰ παίζω μετρίως τινὰς σκοποὺς οὓς μ' ἐδίδαξε. Μεταξὺ αὐτῶν ἦτον μάλιστα ἓν ἀσμάτιον τῆς Νεαπόλεως, καὶ ὅταν τὸ ἔπαιζον τραγῳδῶν καὶ τοὺς στίχους του, πάντοτε ἐχειροκροτούμην. Ἤμην ἤδη καλλιτέχνης κατὰ πολλοὺς λόγους, καὶ ἑπομένως διατεθειμένος, ὁσάκις ὁ θίασος ἡμῶν ἐπετύγχανεν εἰς τὰς παραστάσεις του, νὰ πιστεύω ὅτι ἡ ἐπιτυχία ὠφείλετο ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ ἐμὰ προτερήματα. Ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὅμως δὲν εἶχον τὴν ἀφροσύνην νὰ νομίσω ὅτι διὰ μόνον τὸ ἀσμάτιον καὶ τὴν ἄρπαν μου συνέῤῥεε τὸ πλῆθος τόσον προθύμως περὶ τὰ σχοινία μας.

Ὅσοι τὴν προτεραίαν εἶχον παρευρεθῆ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ ἀστυνομοφύλακος, ἐπανῆλθον, καὶ ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν καὶ φίλους των. Οἱ ὑπηρέται τῆς ἀστυνομίας δὲν εἶναι πολὺ δημοφιλεῖς ἐν Τολώσῃ, καὶ σχεδὸν οὐδαμοῦ, καὶ οἱ θεαταὶ ἦσαν περίεργοι νὰ ἴδωσι πῶς ὁ γέρων Ἰταλὸς θὰ κατέφερε τὸν ἀντίπαλόν του, καὶ πῶς θὰ τὰ ἐγλύττονε· διότι, ἂν καὶ ὁ Βιτάλης μόνον ταύτας τὰς δύω λέξεις εἶχεν εἰπεῖ· «αὔριον, *σιγιόρ*», ὅλοι ὅμως εἶχον ἐννοήσει ὅτι ἡ πρόκλησις αὕτη, σιωπηλῶς ὑπὸ τοῦ ἄλλου δεκτὴ γενομένη, ἦτον προαγγελία μεγάλης παραστάσεως, ἥτις θὰ ἔδιδεν ἀφορμὰς νὰ γελάσωσι καὶ διασκεδάσωσι περιπαίζοντες τὴν ἀστυνομίαν.

Ἐκ τούτου ἡ προθυμία καὶ συῤῥοὴ τοῦ πλήθους.

Διὰ τοῦτο καὶ βλέποντές με μόνον μετὰ τοῦ Καρδούλη, πολλοὶ θεαταὶ ἀνήσυχοι μὲ διέκοπτον καὶ μὲ ἠρώτων ἂν δὲν θὰ ἔλθῃ «ὁ Ἰταλός».

— Φθάνει ἀμέσως.

Καὶ ἐξηκολούθουν τὸ ἀσμάτιόν μου.

Ἀλλὰ δὲν ἔφθασεν ὁ κύριός μου· ὁ ἀστυνομικὸς κλητὴρ ἔφθασε πρῶτος. Πρὸ ὅλων τῶν ἄλλων τὸν εἶδεν ὁ Καρδούλης, καὶ ἐν τῷ ἅμα, τὴν χεῖρα εἰς τὸν γόμφον στηρίζων, ὀπίσω ῥίπτων τὴν κεφαλήν του, ἤρχισε νὰ περιπατῇ πέριξ μου δεξιῶς καὶ ἀριστερῶς, κυρτῶν τὸ σῶμα καὶ βρενθυόμενος μετὰ γελοίας μεγαλοπρεπείας.

Τὸ πλῆθος ἀνεκάγχασε, κ' ἐχειροκρότησεν ἐπανειλημμένως.

Ὁ δὲ κλητὴρ ἐθορυβήθη, καὶ μ' ἠκόντιζε βλέμματα φοβερά.

Ἐννοεῖται ὅτι τοῦτο ηὔξησε τὴν εὐθυμίαν τοῦ πλήθους.

Μ' ἤρχετο καὶ εἰς ἐμὲ ὄρεξις νὰ γελάσω· ἀφ' ἑτέρου ὅμως δὲν ἤμην καὶ τινος φόβου ἀπηλλαγμένος. Τί θὰ ἦτον τὸ τέλος τῆς σκηνῆς ταύτης; Ὅταν ὁ Βιτάλης ἦτον ἐκεῖ, καλὸν, ἀπεκρίνετο εἰς τὸν κλητῆρα· ἀλλ' ἤμην μόνος, καὶ ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἤξευρον πῶς ν' ἀποκριθῶ ἂν ὁ φύλαξ μοὶ ἀπέτεινε τὸν λόγον.

Ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου αὐτοῦ δὲν μοὶ ἐφαίνετο πολλὰς ἐλπίδας ἐγγυωμένη. Μανιώδης ἀγανάκτησις τὸ διέστρεφε.

Ἐπεριπάτει ἄνω καὶ κάτω ἐμπρὸς τῶν σχοινίων μου, καὶ ὁσάκις διήρχετο ἐμπρός μου μοὶ ἔρριπτε τοιοῦτο βλέμμα ὑπὲρ τὸν ὦμόν του, ὥστε ἤμην πλήρης ἀνησυχίας, καὶ ἐφοβούμην ὅτι ὅλον τοῦτο καλῶς δὲν θὰ τελειώσῃ.

Ὁ Καρδούλης, μὴ ἐννοῶν τὴν σοβαρότητα τῶν πραγμάτων, διεσκέδαζε βλέπων τοῦ κλητῆρος τὸν τρόπον, καὶ ἐπεριπάτει καὶ αὐτὸς παρὰ τὰ σχοινία μου, ἀλλ' ἐντὸς αὐτῶν, ἐν ᾧ ὁ κλητὴρ ἐπεριπάτει ἐκτὸς, καὶ ὁσάκις διήρχετο πλησίον μου, μοὶ ἔρριπτεν ἐπίσης ὑπὲρ τὸν ὦμόν του βλέμμα τόσον ἀστεῖον, ὥστε ἤρχιζον ἀπ' ἀρχῆς πάλιν τῶν θεατῶν τὰ καγχάσματα.

Μὴ θέλων ὅμως ἐγὼ νὰ ἐρεθίσω πολὺ τὸν φύλακα, ἐκάλεσα τὸν Καρδούλην· ἀλλ' αὐτὸς δὲν εἶχε τὴν στιγμὴν ἐκείνην διάθεσιν πρὸς ὑπακοὴν, καὶ ἐξηκολούθει τρέχων τὸν περίπατόν του, καὶ μὲ διέφευγεν ὅταν ἤθελον νὰ τὸν συλλάβω.

Δὲν ἠξεύρω πῶς τοῦτο συνέβη, ἀλλ' ὁ κλητὴρ, τυφλούμενος ἀναμφιβόλως ὑπὸ τοῦ θυμοῦ, ἐφαντάσθη ὅτι ἠρέθιζον τὸν πίθηκα ἐναντίον του, καὶ διὰ μιᾶς διεσκέλισε τὸ σχοινίον.

Δύω μεγάλα βήματα καὶ ἔφθασεν ἐπ' ἐμὲ, καὶ ἠσθάνθην ὅτι ἰσχυρὸν ῥάπισμα σχεδὸν μὲ ἀνέτρεψε.

Ὅταν δὲ ὠρθώθην εἰς τοὺς πόδας μου καὶ ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὁ Βιτάλης, ἐλθὼν δὲν ἠξεύρω πῶς, ἵστατο μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ κλητῆρος, καὶ εἶχε συλλάβει αὐτὸν ἐκ τῆς πυγμῆς.

— Σοὶ ἀπαγορεύω, τῷ εἶπε, νὰ κτυπᾷς αὐτὸ τὸ παιδίον. Ἡ πρᾶξίς σου ἦτον ἄνανδρος.

Ὁ φύλαξ ἠθέλησε ν' ἀποσπάσῃ τὴν χεῖρά του, ἀλλ' ὁ Βιτάλης τὴν ἔσφιγξε.

Καὶ ἐπί τινας στιγμὰς οἱ δύω ἠτενίζοντο ἀσκαρδαμυκτί.

Ὁ κλητὴρ ἦτον ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἐξ ὀργῆς.

Ὁ δὲ κύριός μου ἦτον λαμπρὸς εἰς τὸ εὐγενὲς ἦθός του. Ὑψηλὴν εἶχε τὴν ὡραίαν του κεφαλὴν, περιβαλλομένην ὑπὸ τῆς πολιᾶς του, καὶ τὸ πρόσωπόν του ἐξέφραζεν ἀγανάκτησιν καὶ ἐπιτιμήν.

Ὑπέλαβον ὅτι ἀπέναντι τῆς θέσεως αὐτοῦ ταύτης ὁ ἀστυνομοφύλαξ θὰ ἐταπεινοῦτο μέχρις ἐδάφους· ἀλλὰ παντάπασι· διὰ ῥωμαλέου κινήματος ἀπέσπασε τὴν χεῖρά του, συνέλαβε τὸν κύριόν μου ἐκ τοῦ περιτραχηλίου του, καὶ τὸν ἔσπρωξε βαρβάρως ἐμπρός του.

Τόσον δὲ βιαίως τὸν ἔσπρωξεν, ὥστε ἐκινδύνευσεν ὁ Βιτάλης νὰ πέσῃ. Ὠρθώθη ὅμως πάλιν, καὶ ὑψώσας τὸν δεξιόν του βραχίονα, ἐκτύπησεν ἰσχυρῶς τὴν πυγμὴν τοῦ κλητῆρος.

Ὁ κύριός μου ἦτον γέρων εὔρωστος μὲν, ἀλλ' ὅμως γέρων, ὁ δὲ κλητὴρ ἦτον νέος καὶ ῥωμαλέος, καὶ ἡ πάλη μεταξὺ τῶν δύω μακρὰ δὲν θὰ ἦτον.

Ἀλλὰ δὲν ὑπῆρξε πάλη.

— Τί θέλεις; ἠρώτησεν ὁ Βιτάλης.

— Σὲ θέτω ὑπὸ κράτησιν· ἀκολούθει με εἰς τὴν ἀστυνομίαν.

— Διατί ἐκτύπησες αὐτὸ τὸ παιδίον;

— Νὰ λείψουν οἱ λόγοι. Ἀκολούθει. Ἐμπρός!

Ὁ Βιτάλης δὲν ἀπεκρίθη, ἀλλὰ στραφεὶς πρὸς ἐμὲ,

— Ἐπίστρεψον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, μοὶ εἶπε. Μεῖνε ἐκεῖ μὲ τοὺς κύνας. Θὰ σοὶ στείλω εἰδήσεις μου.

Περισσότερα δὲν ἐδυνήθη νὰ εἰπῇ, διότι ὁ φύλαξ τὸν ἔσυρε.

Τοιοῦτο πέρας ἔλαβεν ἡ παράστασις αὕτη· ὁ κύριός μου ἤθελε νὰ τὴν καταστήσῃ διασκεδαστικὴν, ἀλλ' ἐτελείωσε θλιβερῶς.

Ἀμέσως κατ' ἀρχὰς τὰ κυνάρια ἠθέλησαν ν' ἀκολουθήσωσι τὸν κύριόν των· ἀλλὰ τὰ διέταξα νὰ μείνωσι πλησίον μου, καὶ εἰθισμένα εἰς τὴν ὑποταγὴν, ἐπανῆλθον ὀπίσω. Τότε παρετήρησα ὅτι εἶχον φίμωτρα, ἀλλ' ὅτι ἀντὶ νὰ κλείῃ τὸ ῥύγχος των κλωβίον ἢ πλέγμα σιδηροῦν, ἔφερον μόνον λεπτὰς μεταξωτὰς ταινίας περὶ τὸ στόμα, ἐχούσας θυσάνους περιδεδεμένους. Τοῦ Κάπη, ἐπειδὴ ἦτον λευκόθριξ, ἡ ταινία ἦτον ἐρυθρά· τοῦ Ζερβίνου ἦτον λευκὴ, διότι ἦτον μέλας αὐτὸς, τῆς δὲ Δόλσης, ἥτις ἦτον τεφρόχρους, ἦτον κυανῆ ἡ ταινία. Ἦσαν θεάτρου φίμωτρα, καὶ ὁ Βιτάλης εἶχεν οὕτω κοσμήσει τοὺς κύνας του, ἀναμφιβόλως διὰ τὴν εἰρωνείαν ἣν ἡτοίμαζε κατὰ τοῦ κλητῆρος.

Οἱ θεαταὶ ταχέως διεσκορπίσθησαν. Ὀλίγοι μόνον ἔμειναν εἰς τὰς θέσεις των, συζητοῦντες περὶ τοῦ συμβάντος.

— Ὁ γέρων εἶχε δίκαιον.

— Εἶχεν ἄδικον.

— Διατί ὁ κλητὴρ ἐκτύπησε τὸ παιδίον, ὅταν αὐτὸ τίποτε δὲν τῷ εἶπεν καὶ τίποτε δὲν τῷ ἔκαμε.

— Κακὴ ὑπόθεσις. Ὁ γέρων δὲν θ' ἀπαλλαγῇ χωρὶς φυλακῆς, ἂν ὁ κλητὴρ ἀποδείξῃ τὴν στάσιν.

Ἐγὼ δ' ἐπανῆλθον εἰς τὸ ξενοδοχεῖον περίλυπος καὶ ἀνήσυχος.

Πρὸ πολλοῦ εἶχε παρέλθει ὁ καιρὸς ὅτε ὁ Βιτάλης μοὶ ἐνέπνεε τρόμον· καὶ τὸ ἀληθὲς, ὅτι ὁ καιρὸς ἐκεῖνος ὀλίγας μόνον ὥρας διήρκεσε. Τάχιστα δὲ τῷ εἶχον προσηλωθῆ δι' ἀγάπης εἰλικρινοῦς, καὶ ἡ ἀγάπη αὕτη ηὔξανεν ὁσημέραι. Ἐζῶμεν τὴν αὐτὴν ζωὴν, ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας ὁμοῦ, καὶ πολλάκις ἀφ' ἑσπέρας μέχρι πρωΐας, κοιμώμενοι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σωροῦ τοῦ ἀχύρου. Περισσότερον δὲν μεριμνᾷ πατὴρ διὰ τὸν υἱόν του ἀφ' ὅ,τι δι' ἐμὲ ἐμεριμνᾶ ἐκεῖνος. Μοὶ εἶχε διδάξει ν' ἀναγινώσκω, νὰ ψάλλω, νὰ γράφω

καὶ ν' ἀριθμῶ. Ἐπὶ τῶν μακρῶν πορειῶν μας μετεχειρίζετο πάντοτε τὸν καιρὸν εἰς τὸ νὰ μοὶ διδάσκῃ πότε τοῦτο καὶ πότε ἐκεῖνο καθ' ἣν σειρὰν αἱ περιστάσεις ἢ ἡ τύχη ἔφερον εἰς τὰ μαθήματα. Κατὰ τὰς ψυχροτέρας ἡμέρας μ' ἐκάλυπτε διὰ τοῦ ἡμίσεος τοῦ πεπλώματός του; κατὰ δὲ τὰς θερμοτέρας μ' ἐβοήθει πάντοτε ἀναλαμβάνων μέρος τῶν σκευῶν ἢ τῶν φορτίων ἃ εἶχον νὰ φέρω. Εἰς τὴν τράπεζαν, ἢ μᾶλλον εἰς τὰς ἑστιάσεις μας, διότι συνεχῶς εἰς τράπεζαν δὲν ἐτρώγομεν, δὲν μοὶ ἄφηνε ποτὲ τὸ κακὸν τεμάχιον, διατηρῶν δι' ἑαυτὸν τὸ καλὸν, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας διένειμε πάντοτε ἐξ ἴσου καλὸν καὶ κακόν. Ἀληθὲς ὅτι ἐνίοτε μ' ἔσυρεν ἐκ τοῦ αὐτίου, ἢ μοὶ κατέφερε κἀνὲν ῥάπισμα τραχύτερον ἀφ' ὅ,τι θὰ ἦτον ἂν τὸ ἔδιδε χεὶρ πατρική. Ἀλλ' αἱ μικραὶ αὗται ποιναὶ δὲν ἦσαν τοιαῦται, ὥστε δι' αὐτὰς νὰ λησμονήσω τὴν ἐπιμέλειάν του, τοὺς ἀγαθοὺς λόγους του καὶ πάσας τὰς ἐνδείξεις ἀγάπης ὅσας μοὶ ἐδαψίλευεν ἀφ' ὅτου ἤμην πλησίον του. Μὲ ἠγάπα καὶ τὸν ἠγάπων.

Διὰ τοῦτο ὁ χωρισμὸς οὗτος βαθέως μ' ἐλύπησε.

Πότε θὰ ἐβλεπόμεθα πάλιν;

Εἶχε γίνει λόγος περὶ φυλακῆς. Πόσον θὰ διήρκει ἡ φυλάκισις;

Τί θὰ ἐγινόμην ἐν τούτοις; Πῶς θὰ ἔζων; καὶ πόθεν;

Ὁ κύριός μου συνήθιζε νὰ φέρῃ εἰς τὸ βαλαντιόν του ὅλην τὴν περιουσίαν του, καὶ πρὶν βιασθῇ ν' ἀκολουθήσῃ τὸν ἀστυνομικὸν φύλακα, δὲν εἶχεν εὕρει καιρὸν νὰ μοὶ δώσῃ χρήματα.

Μόνον ὀλίγους τινὰς ὀβολοὺς εἶχον εἰς τὸ θυλάκιον. Ἦτον δυνατὸν αὐτοὶ ν' ἀρκέσωσιν εἰς διατροφὴν τοῦ Καρδούλη, τῶν κυναρίων κ' ἐμοῦ;

Οὕτω διέμεινα δύω ἡμέρας ἐν ἀγωνίᾳ, μὴ τολμῶν νὰ προέλθω τῆς αὐλῆς τοῦ ξενοδοχείου, καὶ ἐπιμελούμενος μόνον τὸν Καρδούλην καὶ τοὺς κύνας, τεθλιμμένους καὶ αὐτοὺς καὶ ἀνησυχοῦντας.

Τέλος τὴν τρίτην ἡμέραν μοὶ ἐκόμισέ τις ἐπιστολὴν τοῦ Βιτάλη.

Μοὶ ἔλεγε δὲ διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὁ κύριός μου ὅτι ἦτον εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἔμελλε νὰ δικασθῇ εἰς τὸ πταισματοδικεῖον, κατηγορούμενος ἐπὶ ἀντιστάσει καθ' ὑπηρέτου τῆς ἀρχῆς καὶ βιαιοπραγίᾳ κατ' αὐτοῦ.

«Ὑπὸ τοῦ θυμοῦ παρασυρθεὶς, προσέθετε, ἔσφαλα σφάλμα μέγα, καὶ πιθανῶς πολὺ ἐπιζήμιον δι' ἐμέ. Ἀλλὰ τώρα πλέον δὲν ὠφελεῖ νὰ τὸ ἀναγνωρίζω. Τὴν δικάσιμον ἡμέραν ἐλθὲ εἰς τὸ ἀκροατήριον. Χρήσιμον μάθημα θὰ εὕρῃς ἐκεῖ».

Ἔπειτα δὲ προσέθετε συμβουλὰς περὶ τῆς διαγωγῆς μου, καὶ τέλος μὲ ἠσπάζετο καὶ μοὶ ἔλεγε νὰ θωπεύσω ἐκ μέρους του τὸν Κάπην, τὸν Καρδούλην, τὴν Δόλσην καὶ τὸν Ζερβίνον.

Ἐν ᾧ δ' ἀνεγίνωσκον τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ὁ Κάπης, μεταξὺ τῶν σκελῶν μου, εἶχε τὴν μύτην ἐπὶ τοῦ χαρτίου, καὶ ἐμύριζε καὶ ἐμύχθιζε, καὶ αἱ κινήσεις τῆς οὐρᾶς του μοὶ ἔλεγον ὅτι βεβαίως ἀνεγνώριζε διὰ τῆς ὀσμῆς ὅτι διὰ τῶν χειρῶν τοῦ κυρίου του εἶχε διέλθει ἡ ἐπιστολή. Πρὸ τριῶν ἡμερῶν τότε κατὰ πρῶτον ἐδείξε τινὰ ζωηρότητα καὶ χαράν.

Ζητήσας πληροφορίας, ἔμαθον ὅτι τὸ πταισματοδικεῖον ἤρχιζε περὶ τὰς δέκα. Κατὰ τὰς ἐννέα καὶ ἡμίσειαν λοιπὸν τὸ σάββατον ἐπῆγα καὶ ἐστάθην παρὰ τὴν θύραν, καὶ ἤμην ὁ πρῶτος ὅστις εἰσῆλθον ἅμα τὴν ἤνοιξαν. Βαθμηδὸν ἐπληρώθη ἀνθρώπων ἡ αἴθουσα, καὶ ἀνεγνώρισα πολλοὺς ἐξ ἐκείνων οἵτινες εἶχον παρευρεθῆ εἰς τὴν σκηνὴν τὴν μετὰ τοῦ κλητῆρος.

Δὲν ἤξευρον τί ἦσαν τὰ δικαστήρια καὶ τί ἡ δικαιοσύνη, αὐτομάτως ὅμως τὰ ἐφοβούμην εἰς μέγαν βαθμὸν, καὶ μοὶ ἐφαίνετο ὅτι, ἂν κ' ἐπρόκειτο περὶ τοῦ κυρίου μου, οὐχὶ περὶ ἐμοῦ, διέτρεχον ὅμως ἐγὼ μέγαν κίνδυνον. Ἐστρυμώχθην λοιπὸν ὀπίσω μεγάλης θερμάστρας, καὶ ζαρόνων παρὰ τὸν τοῖχον, ἐπροσπάθουν κατὰ δύναμιν νὰ μικραίνω.

Δὲν ἐδικάσθη πρῶτος ὁ κύριός μου, ἀλλ' ἄνθρωποι οἵτινες εἶχον κλέψει, ἢ ξυλοκοπηθῆ· καὶ ὅλοι ἔλεγον ὅτι ἦσαν ἀθῶοι, ἀλλ' ὅλοι κατεδικάσθησαν.

Τέλος πάντων ἦλθε καὶ ὁ Βιτάλης καὶ ἐκάθησε μεταξὺ δύω χωροφυλάκων εἰς τὴν ἰδίαν ἕδραν ὅπου εἶχον καθήσει ὅλοι αὐτοί.

Τί ἐρρέθη κατ' ἀρχὰς, τί τὸν ἠρώτησαν, τί ἀπεκρίθη, δὲν τὸ ἠξεύρω. Ἡ μεγάλη συγκίνησις δὲν μ' ἄφηνε ν' ἀκούω, ἢ τοὐλάχιστον νὰ ἐννοῶ. Ἄλλως τε καὶ ὄχι ν' ἀκούω, ἀλλὰ νὰ βλέπω μόνον ἐφρόντιζον.

Ἔβλεπον δὲ τὸν κύριόν μου ἱστάμενον ὄρθιον, ἔχοντα ὀπίσω ἐρριμμένην τὴν μακρὰν λευκὴν κόμην του, καὶ εἰς σχῆμα ἀνθρώπου ἐντρεπομένου καὶ πεθλιμμένου. Ἔβλεπον δὲ καὶ τὸν δικαστὴν ὅστις τὸν ἀνέκρινε.

— Λοιπὸν, εἶπεν οὗτος, ἀναγνωρίζεις ὅτι ἐκτύπησας τὸν ἀστυνομικὸν ὑπάλληλον ὅστις ἤθελε νὰ σὲ θέσῃ ὑπὸ κράτησιν.

— Ὅτι ἅπαξ τὸν ἐκτύπησα, Κύριε πρόεδρε. Ὅταν ἔφθασα εἰς τὴν πλατεῖαν ὅπου ἐμέλλομεν νὰ παραστήσωμεν, εἶδον τὸν ἀστυνομικὸν κλητῆρα ῥαπίζοντα τὸ συνοδεῦόν με παιδίον.

— Τὸ παιδίον αὐτὸ δὲν εἶναι υἱός σου;

— Ὄχι, Κύριε πρόεδρε, ἀλλὰ τὸ ἀγαπῶ ὡς ἂν ἦτον υἱός μου. Ὅταν εἶδον νὰ τὸ κτυποῦν, ἐκυριεύθην ὑπὸ θυμοῦ, καὶ συνέλαβον ἀμέσως τὴν χεῖρα τοῦ κλητῆρος νὰ τὸν ἐμποδίσω νὰ κτυπήσῃ ἐκ δευτέρου.

— Ἀλλ' ἐκτύπησας σὺ τὸν κλητῆρα;

— Δηλαδὴ ὅταν οὗτος μοὶ ἔθεσε τὴν χεῖρα εἰς τὸν τράχηλον, ἐλησμόνησα τίς ἦτον ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἐρρίπτετο κατ' ἐμοῦ, ἢ μᾶλλον εἶδον

ἐν αὐτῷ τὸν ἄνθρωπον, ὄχι τῆς ἐξουσίας τὸ ὄργανον, καὶ παρεφέρθην εἰς κίνημα αὐτόματον καὶ ἀκούσιον.

— Εἰς τὴν ἡλικίαν σου οὐδεὶς παραφέρεται.

— Οὐδεὶς πρέπει νὰ παραφέρηται· δυστυχῶς ὅμως δὲν πράττει τις πάντοτε ὅ,τι πρέπει. Τὸ αἰσθάνομαι σήμερον.

— Θ' ἀκούσωμεν τὸν κλητῆρα.

Οὗτος διηγήθη τὰ πράγματα ὡς συνέβησαν, ἀλλ' ἐπιμένων μᾶλλον εἰς τὸν τρόπον καθ' ὃν τὸν περιέπαιξαν, αὐτὸν, τὰ σχήματα, τὴν φωνήν του, παρὰ εἰς τὸ κτύπημα ὃ ἔλαβε.

Ἐπὶ τῆς καταθέσεως δὲ ταύτης ὁ Βιτάλης, ἀντὶ ν' ἀκούῃ μετὰ προσοχῆς, περιέφερε τὰ βλέμματα πανταχοῦ εἰς τὴν αἴθουσαν. Ἐνόησα δ' ὅτι μὲ ζητεῖ, καὶ ἀπεφάσισα ν' ἀφήσω τὸ μέρος ὅπου ἐκρύβην, καὶ παρεισδύσας διὰ τοῦ πλήθους τῶν περιέργων, ἔφθασα εἰς τὴν πρώτην θέσιν.

Ἐκεῖ μὲ ἀνεκάλυψε, καὶ ἡ τεθλιμμένη μορφή του ἠθρίασεν. Ἠσθάνθην δὲ ὅτι ἔχαιρε βλέπων με, καὶ ἄκοντός μου ἐπληρώθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου δακρύων.

— Δὲν ἔχεις τι ἄλλο νὰ εἰπῇς πρὸς ὑπεράσπισίν σου; ἠρώτησε τέλος ὁ πρόεδρος.

— Δι' ἐμὲ δὲν θὰ εἶχον τίποτε νὰ προσθέσω. Τὸ παιδίον ὅμως τοῦτο τὸ ἀγαπῶ περιπαθῶς, καὶ αὐτὸ θέλει μείνει μόνον. Ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπικαλοῦμαι τὴν ἐπιείκειαν τοῦ δικαστηρίου, καὶ τὸ παρακαλῶ νὰ μᾶς ἀφήσῃ ὅσον ἐνδέχεται ὀλιγώτερον μεμακρυσμένους ἀπ' ἀλλήλων.

Ἐνόμιζον ὅτι θ' ἀπέλυον τὸν κύριόν μου· ἀλλὰ δὲν τὸν ἀπέλυσαν.

Ἄλλος ἄρχων δικαστικὸς ὡμίλησεν ἀκόμη ὀλίγα λεπτά, καὶ ἔπειτα ὁ πρόεδρος, διὰ φωνῆς σοβαρᾶς εἶπεν, ὅτι ὁ καλούμενος Βιτάλης, ἔνοχος ἀποδειχθεὶς ὕβρεων καὶ βιαιοπραγιῶν καθ' ὑπηρέτου τῆς ἐξουσίας, κατεδικάζετο εἰς δίμηνον φυλάκισιν καὶ ἑκατὸν δραχμῶν πρόστιμον.

Δίμηνον φυλάκισιν!

Διὰ τῶν δακρύων μου εἶδον ὅτι ἡ θύρα δι' ἧς εἶχεν εἰσέλθει ὁ Βιτάλης, πάλιν ἠνοίχθη, καὶ ἐξῆλθεν αὐτὸς μετὰ χωροφύλακος, καὶ ἡ θύρα ἐκλείσθη ὀπίσω του.

Δύω μηνῶν χωρισμός!

Ποῦ νὰ ὑπάγω;

[Ἕπεται συνέχεια]

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ

τῆς βορειοανατολικῆς διαβάσεως ἐξ Εὐρώπης εἰς τὸν Μέγαν Ὠκεανόν.

Πρὸ τριακοσίων εἴκοσι ἑπτὰ ἐτῶν ἡ βασίλισσα Ἐλισάβετ, συνοδευομένη ὑπὸ πολυαρίθμων καὶ διαπρεπῶν αὐλικῶν, παρευρέθη ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Ταμέσεως εἰς τὸν ἀπόπλουν τοῦ στολίσκου, ὃν ὁ Οὔγος Βιλλογγβὴ ἐσκόπει νὰ ὁδηγήσῃ εἰς Κίναν, παραπλέων τὰ βόρεια παράλια τῆς Εὐρώπης.

Ἔργον τοσούτῳ τολμηρὸν ἦτο ἄξιον ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν τῆς ὑποστηρίξεως τῆς ἡγεμονίδος καὶ τῶν ἐπευφημιῶν τοῦ ἔθνους· διότι ἡ ἐπιτυχὴς αὐτοῦ ἔκβασις ἔθιγεν ὕψιστα συμφέροντα τοῦ ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ, οὗτινος αἱ ἐμπορικαὶ σχέσεις μετὰ τῆς Ἀνατολῆς παρεκωλύοντο ὑπὸ τῶν Πορτογάλλων, κυρίων ὄντων τῶν μεσημβρινῶν θαλασσῶν.

Γνωσταὶ εἶνε τῆς πρώτης ταύτης ἐκδρομῆς αἱ καταστροφαί. Ὁ ἀτυχὴς Βιλλογγβὴ προσωρμίσθη εἰς Σπιτσβέργην, ἀλλὰ δὲν ἐπανεῖδε τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, τὰ δὲ λείψανα τῶν πληρωμάτων αὐτοῦ εὑρέθησαν πολὺ ὕστερον.

Οἱ Ὁλλανδοὶ καὶ Σουηδοὶ εἶχον ὅπως καὶ οἱ Ἄγγλοι τὸ αὐτὸ συμφέρον εἰς ἀνακάλυψιν θαλασσίας ὁδοῦ, ἀνοιγούσης ἐλευθέραν ὁδὸν εἰς τὰς μακαρίας χώρας τῶν Μολούκκων νήσων. Ναυτικοὶ γενναῖοι ἐπεχείρησαν ἀλληλοδιαδόχως νὰ τάμωσι τὴν ὁδὸν ταύτην, εἴτε ἀπὸ βορρᾶ, διαπερῶντες τὸν Πόλον, εἴτε βορειοδυτικῶς διὰ τῶν στενῶν διόδων τῆς βορείου Ἀμερικῆς, εἴτε βορειοανατολικῶς παραπλέοντες τὴν ἀρχαίαν ἤπειρον. Καταγράφομεν ἐνταῦθα μόνον τὰς κυριωτέρας ἀποπείρας, αἵτινες ἐγένοντο πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ τελευταίου σχεδίου.

Αἱ τρεῖς Ὁλλανδικαὶ ἐκδρομαί, ὧν ἡγεῖτο ὁ ἀτρόμητος Γουλιέλμος Βαρέντζ τῷ 1594, 1595 καὶ 1596 ἀνεκάλυψαν τὴν Νέαν Ζάμβλην, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ προχωρήσωσι πέραν τῆς θαλάσσης τοῦ Καρᾶ.

Ἄλλοι πολλοὶ θαρραλέοι ἐρευνηταὶ ἀνέλαβον νὰ συνεχίσωσι τὸ ἔργον τῶν προδρόμων τούτων, ἀλλὰ καὶ οὗτοι δὲν προέβησαν πέραν τῆς φοβερᾶς ἐκείνης θαλάσσης τοῦ Καρᾶ, πάντοτε μεστῆς ἐκ πελωρίων ὀρέων πάγου.

Τέλος τὸ 1869 ὁ Σουηδὸς Κάρλσεν, ἐπωφελούμενος τῆς στιγμῆς τῆς διαλύσεως τῶν πάγων, διεπέρασεν εὐτυχῶς τὴν θάλασσαν ἐκείνην, τὴν τέως θεωρουμένην ἀδιάπλευστον, δεικνύων οὕτω τὴν ὁδὸν εἰς τοὺς ἰσχυρᾶς θελήσεως ἀνθρώπους, οἵτινες δὲν ἐφοβοῦντο νὰ διέλθωσιν αὐτήν. Τοῦτον παρηκολούθησεν ὕστερον ἕτερος Σουηδός.

Ὁ καθηγητὴς Νορδενσκόλδ, περιώνυμος ἐπὶ ταῖς μεγάλαις αὐτοῦ γεωγραφικαῖς ἐργασίαις καὶ ἐπὶ ἓξ ἐκδρομαῖς εἰς τὰς πολικὰς χώρας, ἀπεφάσισε ν' ἀφιερώσῃ τὸν βίον αὐτοῦ εἰς τὴν λύσιν προβλήματος, ἐπιζητουμένην πρὸ τριῶν ἑκατονταετηρίδων. Ἐπελήφθη πρὶν τοῦ ταξειδίου πρὸς ἀναγνώρισιν ἁπλῆν τῶν τόπων τῷ 1875. Ἀναχωρήσας ἐκ τῆς νήσου Τρομσόη τῆς Νορβηγίας τῇ 8 Ἰουνίου διὰ τοῦ *Πρόφβεν*, διηρεύνησε τὴν Νέαν Ζάμβλην, διέπλευσε τὴν Καραϊκὴν θάλασσαν, συνῆψε σχέσεις μετὰ τῶν Σαμοϊέδων, ἔκαμψε τὴν μεγάλην χερσόνησον, ἣν διασχίζουσι τὰ στόμια τοῦ ποταμοῦ Ὀβῆ, καὶ ἠγκυροβόλησεν εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰενισέη, ἐν λιμένι καταφυγῆς, ὃν ὠνόμασε Δίξωνα, πρὸς ἀνάμνησιν ἑνὸς γενναίου πρωτουργοῦ τῆς ἐκδρομῆς.

Τὸ πλοῖον ἐπανέκαμψεν εἰς Σουηδίαν διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, ἀλλ' ὁ Νορδενσκόλδ, συνοδευόμενος μόνον ὑπὸ πέντε ἄλλων ἐρευνητῶν, κατήχθη διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς Σιβιρίας. Οἱ περιηγηταὶ ἀνέβησαν τὸν Ἰενισέη ἐπὶ μικροῦ πλοίου, διῆλθον χώραν, ἔνθα ἀπήντησαν φυτείαν πλουσιωτάτην καὶ ἐν αὐτῷ ἔτι τῷ κύκλῳ τοῦ πόλου, συνήντησαν ἀπέραντα παρθενικὰ δάση τοῦ Τουρουσάνκ, καὶ τέλος πεδιάδας γονίμους τοῦ Κραζινοζάρσκ. Μετὰ ἕνα μῆνα ἀφίκοντο εἰς Πετρούπουλιν, ἐξ ἧς ἐπανῆλθον εἰς Στοκόλμην.

Τὸ πρῶτον τοῦτο ταξείδιον τελεσθὲν ἐν ὥρᾳ ἐξαιρετικῆς καταστάσεως τῆς θερμοκρασίας, ἀπῄτει ἕτερον νέον δοκιμαστικόν, ὅπερ δὲν ἐδίστασεν ὁ Νορδενσκόλδ ν' ἀναλάβῃ, διὸ καὶ ἀπέπλευσε τῇ 25 Ἰουλίου 1877 ἐπὶ τοῦ «Ἥμερ» ἀρίστου μικροῦ ἀτμοπλοίου καὶ ἀφίκετο τῇ 25 Αὐγούστου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἰενισέη, ὅπου ἀνεκάλυψε νῆσον, ἣν ὠνόμασε Σιβιριακῶφ, ὀνόματος ἑτέρου τινὸς τῶν πρωτουργῶν τῆς ἐκδρομῆς.

Τὸ ἀτμόπλοιον ἀνῆλθε μέχρι μικροῦ ῥωσσικοῦ σταθμοῦ τὸν πολύϊχθιν Ἰενισέη, ὅπου καθ' ἑκάστην ἤρχοντο εἰς τὸ πλοῖον Σαμοϊέδαι, Ὑουράκοι, Δολγάνοι, Τορμγοῦσοι ὅπως ἀνταλλάξωσι νεαλεῖς ἰχθῦς ἀντὶ παντὸς, ὅπερ ἤθελον αὐτοῖς προσφέρει.

Φοβηθεὶς δὲ μὴ ἀποκλεισθῇ ὑπὸ τῶν πάγων, οἵτινες ἐπὶ πολὺ ἐβράδυνον, ὁ Νορδενσκόλδ ἐπανῆλθεν εἰς Τρομσόη τῇ 22 Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, καταδείξας τὸ δυνατὸν τῆς μεταφορᾶς εἰς Εὐρώπην διὰ τρόπου τακτικοῦ τῶν προϊόντων τῆς βορείου Σιβιρίας διὰ τῆς θαλάσσης τοῦ Καρᾶ.

Ἐνθαρρυνθεὶς ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας ταύτης, καὶ μὴ ἀπαντήσας δυσυπερβλήτους δυσκολίας, οὐδὲ φοβεροὺς κινδύνους, ὁ Νορδενσκόλδ ἐπεχείρησε νὰ πραγματώσῃ ὁλόκληρον τὸ σχέδιον αὐτοῦ, δῆλα δὴ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανὸν διὰ τοῦ Βεριγγίου πορθμοῦ, ἐξερευνῶν τὰ τέως ἄγνωστα παράλια τῆς Σιβιρίας.

Παρεσκεύασε λοιπὸν νέαν ἐκδρομὴν ἀναλώμασι τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας καὶ τῶν ΚΚ. Δίξωνος καὶ Σιβιριακῶφ, ὧν τὸ πρὸς τὴν ἐπιστήμην διαφέρον εἶχον καὶ τέως τοσοῦτον γενναιοδώρως καταδείξει. Τῇ 4 Ἰουλίου 1878 ὁ εὐτυχὴς ἐρευνητὴς ἀνήχθη ἐκ τοῦ λιμένος τοῦ Γκαιτεβόργ τῆς Σουηδίας, ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου τῆς *Βέγας*, συνοδευόμενος ὑπὸ ἐπιστημόνων καὶ ἀξιωματικῶν Σουηδῶν, Νορβεγῶν, Ῥώσσων καὶ Ἰταλῶν, καὶ ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ πλήρωμα ἐκλεκτόν.

Ἐν Τρομσόῃ συνήντησε τὴν *Λέναν*, μικρὸν ἀτμόπλοιον, ὅπερ ἔμελλε νὰ συμπλεύσῃ μετὰ τῆς Βέγας μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Λένα, μικρὸν δὲ περαιτέρω συνήντησαν δύο πλοῖα ἀνθρακαγωγά.

Ὁ στολίσκος εὗρε τὴν θάλασσαν τοῦ Καρᾶ ἄνευ πάγων, μετὰ ἕνα δὲ μῆνα ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως ἠγκυροβόλησεν ἐν τῷ λιμένι *Δίξωνος*, ἐξ οὗ ἀνεχώρησε τῇ 10 Αὐγούστου, ὅπως πελαγοδρομήσῃ ἐν θαλάσσῃ ἐντελῶς ἀγνώστῳ.

Τὰ δύο πλοῖα μετὰ προσοχῆς ἔπλεον διὰ μέσου νησιδίων πολυπληθῶν, ἅτινα οὐδεὶς χάρτης κατεδείκνυε, καὶ κινητῶν πάγων, ἀποκρυπτομένων ὑπὸ πυκνῆς ὁμίχλης, ὥστε ἠναγκάσθησαν νὰ προσδέσωσι τὰ πλοῖα εἰς παμμεγέθη ὄγκον πλάνητος πάγου φερομένου πρὸς ἀνατολάς, ὁ ὁποῖος ἐρρυμούλκει αὐτοὺς προθυμότατα.

Τῇ 19 Αὐγούστου δι' ἑορτῆς ἰδίας ἐχαιρέτισαν τὰ πλοῖα τὸ ἀκρωτήριον Τσελιονσκίν, τὸ ἀρκτικώτατον ἄκρον τῆς εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου, ὅπερ οὐδὲν πλοῖον εἶχε μέχρις ἐκείνου τοῦ χρόνου κάμψει.

Τῇ 23 Αὐγούστου τέλος ἡ θαλασσία αὔρα διεσκέδασε τὴν ὁμίχλην, τὴν καθιστῶσαν τοσοῦτον ἐπικίνδυνον τὸν πλοῦν, καὶ τὰ πλοῖα ἔπλεον ἐν μεγαλοπρεπεῖ θαλάσσῃ, γαληνιαίᾳ ὡς λίμνη καὶ ἐλευθέρᾳ πάγων. Τὸ φαινόμενον δὲ τοῦτο ὁ καθηγητὴς Νορδενσκόλδ ἀπέδιδεν εἰς τὰ ὕδατα τὰ χυνόμενα εἰς τὸν Παγωμένον Ὠκεανὸν, διὰ τῶν μεγάλων ποταμῶν, τῶν πηγαζόντων ἐκ χωρῶν θερμαινομένων ὑπὸ καυστικοῦ ἡλίου.

Τῇ 24 Αὐγούστου ἀφίκοντο εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Λένα, ὅπου τὰ δύο πλοῖα ἔμελλον νὰ ἀποχωρισθῶσιν, ἡ μὲν Λένα ὅπως κομίσῃ εἰς Εὐρώπην τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκδρομῆς, ἡ δὲ Βέγα, ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὴν ἔνδοξον αὐτῆς ὁδόν.

Δὲν θ' ἀκολουθήσωμεν ἐνταῦθα τὸ ἡμερολόγιον τῆς Βέγας καθ' ἡμέραν. Καθ' ὅλον τὸν Σεπτέμβριον ἠγωνίζετο κατὰ τῆς ὁμίχλης, τῶν ὀρέων ἐκ πάγων, τῶν παγετωδῶν ἐκπάσεων, αἵτινες ἐναλλὰξ ἠοίγοντο καὶ ἐκλείοντο πρὸ αὐτῆς. Εἶχε διαβῆ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κολυμᾶ καὶ παρέπλεε τὴν παραλίαν, ἥτις οὐδόλως χύνει ὕδατα εἰς τὸν Παγωμένον Ὠκεανόν. Δὲν εἶχε λοιπὸν δι' ἐλπίδος νὰ συναντήσῃ μέγαν τινὰ ποταμὸν ὅστις ν' ἀπωθήσῃ εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος πλάνητας πάγους, οἵτινες ἀπὸ ὥρας εἰς ὥραν εὑρίσκοντο πλειότεροι καὶ συμπαγέστεροι, ὥστε ἐπὶ τέλους περιέσφιγξαν ἐντελῶς καὶ τῇ 28 Αὐγούστου ἐντελῶς ἀπέκλεισαν.

Ἡ κρατερὰ Βέγα εἶχε τέως διανύσει εὐτυχῶς 4,200 μίλια ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως ἐκ τοῦ Τρομσόη, δὲν ὑπελείπετο εἰμὴ 120 μιλίων πλοῦς ὅπως φθάσῃ εἰς τὸν ἐπιθυμητὸν αὐτῆς σκοπόν..... Διήνυσε ταῦτα; Ὄχι. Τὸ τέρμα ἦτο ἐκεῖ, ἤγγιζεν εἰς τὸν σκοπόν, ἀλλὰ τὰ παρεμβληθέντα ἐμπόδια ἦσαν ἀνυπέρβλητα. Πάντες ἔμειναν ἐκεῖ πεφυλακισμένοι ἐπὶ δέκα μακροὺς μῆνας, ἐπὶ *διακοσίας ἑνενήκοντα τέσσα-*

ρας ἡμέρας! Ἐν τούτοις ὀλίγα χιλιόμετρα πρὸς ἀνατολὰς ἡ θάλασσα ἦτο ἄνευ πάγων, ὁ δὲ πορθμὸς τοῦ Βεριγγίου ἀπεῖχε δύο ἡμερῶν πλοῦν! Τὴν παραμονὴν ἴσως ἠδύναντο νὰ διαπλεύσωσιν, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἦτο πλέον ἀργά.

«Ἀποκεκλεισμένος τόσον πλησίον τοῦ σκοποῦ, ἔγραφεν ὁ Νορδενσκόλδ ἔν τινι ἐπιστολῇ του, ἠτό τι δι' ἐμὲ ἀνέλπιστον ἐν πάσαις ταῖς ἀρκτικαῖς ἐκδρομαῖς, ὅπερ δυσκολώτατον νὰ ὑποφέρω. Πρέπει ὅμως νὰ παρηγορήσω ἐμαυτὸν διὰ τῶν ἐπιτευχθέντων ἀποτελεσμάτων, μὴ προηγηθέντος ἄλλου πρὸ ἐμοῦ εἰς τὰ πολικὰ ταξείδια· ἔχω δὲ περιπλέον καλὸν λιμένα διαχειμάσεως καὶ ἀποσκοπῶ εἰς τὸ νὰ δυνηθῶ νὰ φθάσω εἰς Ἰαπωνίαν τὸ ἑπόμενον ἔαρ».

Παρεσκευάσθησαν ὅθεν ἐκ παντὸς τρόπου πρὸς διαχείμασιν, μετ' οὐ πολὺ δὲ συνῆψε καὶ σχέσεις φιλίας πρὸς τοὺς Τσουκτσούς, τοὺς παρὰ τὴν παραλίαν ἐσκηνωμένους, οἵτινες ἐκόμιζον εἰς τὸ πλοῖον τροφὰς καὶ μηλωτάς, ἃς ἀντήλλασσον πρὸς ῥούμιον, ἄρτον, ὃν λαιμάργως κατεβρόχθιζον, καὶ πρὸ πάντων πρὸς καπνόν, διότι αὐτόσε ἄνδρες καὶ γυναῖκες καπνίζουσι διὰ καπνοσύριγγος.

Αὐτοὶ οἱ Τσουκτσοὶ εἶνε λαὸς νομαδικὸς, πλανώμενος εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Κολυμᾶ παρὰ τὸ στενὸν τοῦ Βεριγγίου πορθμοῦ, ὃν διέρχονται τὸν χειμῶνα δι' ἑλκήθρων. Δι' ἀνταλλαγῆς ἐμπορεύονται πρὸς Ῥώσους ἐμπόρους, εἰς τοὺς ὁποίους πωλοῦσι δέρματα κάστορος κομιζόμενα ἐκ τῆς ἀρκτῴας Ἀμερικῆς, καὶ τὰ ὁποῖα ἑκουσίως ἀνταλλάσσουσιν ἀντὶ καπνοῦ.

Ὡς φαίνεται δὲ, αὐτοὶ οἱ ἄγριοι ἐγίνωσκον τὴν Ἀμερικὴν πολὺ πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως αὐτῆς ὑπὸ τοῦ περιφήμου Γενουηνσίου. Εἶνε σχεδὸν βέβαιον, ὅτι ὑπῆρχε πάντοτε συγκοινωνία τις σταθερὰ μεταξὺ τῶν ἐγχωρίων τῶν οἰκούντων περὶ τὸν πολικὸν κύκλον.

Οἱ Τσουκτσοὶ εἶνε δραστήριοι, ῥωμαλέοι, ἤθους εὐθύμου· ἅρπαγες δὲ ὡς πάντες οἱ ἄγριοι, ἀλλ' ὑποχρεωτικοὶ καὶ εὐπειθεῖς. Ἐνδύονται καθ'ὅλον τὸ ἔτος ἐκ δερμάτων ταράνδων, ὡς οἱ Λάπωνες, φέρουσιν ὑποδήματα ἐκ δέρματος φώκης, ὧν αἱ περικνημίδες εἶνε ἐκ μηλωτῆς ἄρκτων· μεταχειρίζονται δ' ἐν τῇ ὥρᾳ τῶν βροχῶν μανδύας ἀδιαβρόχους καὶ ἐλαφροὺς ἐξ ὑμένος σπλάγχνων. Αἱ γυναῖκες εἶνε κατάστικτοι, ἡ δ' ἐνδυμασία αὐτῶν εἶνε παρεμφερὴς τῇ τῶν ἀνδρῶν.

Οἱ Τσουκτσοὶ ὡς νομαδικὸς λαὸς οἰκοῦσιν ἐν καλύβαις, ἃς διαλύουσιν εὐκόλως καὶ μεταφέρουσιν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τῆς χώρας μέχρι τοῦ ἑτέρου. Εἶνε δ' αἱ καλύβαι αὐτῶν κυκλικαὶ καὶ εὐρύχωροι ἐκ δέρματος θαλασσίων ἵππων καὶ ταράνδων τεταμένου ἐπὶ ὀστεΐνου σκελετοῦ φαλαίνης ἢ ξύλων, καὶ κατασκευασμέναι στερεῶς καὶ ἀφιλοκάλως· διότι ἀνάγκη ν' ἀντέχωσιν εἰς τὰς θυέλλας τῆς χιόνος, αἵτινες ἔχουσι καταπληκτικὴν σφοδρότητα· οὐχ ἧττον δὲν στεροῦνται εὐχαρείας τινὸς καὶ εἶνε διεσκευασμέναι ὡς ἄριστα ὑπὸ τοὺς ὅρους, οὓς ἀπαιτοῦσιν αἱ κλιματολογικαὶ περιστάσεις. Εἶνε πάντοτε διπλαῖ· ἡ περιέχουσα τὴν μικροτέραν χρησιμεύει εἰς ἐναπόθεσιν τῶν ζωοτροφιῶν καὶ διὰ τοὺς κύνας, ἡ δ' ἐσωτερικὴ σκηνὴ πρὸς κατοικίαν. Ἡ θερμοκρασία ἐν αὐτῇ εἶνε τόσον ὑψωμένη, καίτοι ἐκτὸς ψῦχος δριμὺ καὶ παγετῶδες ἐπικρατεῖ, ὥστε οἱ Τσουκτσοὶ κοιμῶνται γυμνοί. Δὲν δύνανται νὰ ὑποφέρωσι τὴν ἐκπεμπομένην ἐκ τοῦ σώματος αὐτῶν καὶ συμπυκνουμένην ὑπὸ τὰ δερμάτινα ἐνδύματα θερμότητα, ἣν ἔτι μᾶλλον ἐπαυξάνουσιν αἱ καιόμεναι πήλιναι λυχνίαι, ὧν τὰς μύξας βρέχουσι δι' ἐλαίου φαλαίνης.

Οἱ Τσουκτσοὶ ἀγνοοῦσι τὴν χρῆσιν τῶν πυροβόλων ὅπλων, μεταχειρίζονται ἔτι λόγχας μετὰ αἰχμῶν σιδηρῶν ἢ ὀστεΐνων πρὸς θήραν τῶν ἄρκτων, ἢ κάμακας, ἢ ἀκόντια πρὸς θήραν τῶν θαλασσίων ἵππων, καὶ σφενδόνας πρὸς θήραν τῶν πτηνῶν. Ἐνασχολοῦνται δὲ κυρίως εἰς θήραν καὶ ἁλιείαν μεγάλων θαλασσίων ζώων, ὧν τὸ ἔλαιον, ἡ σὰρξ καὶ τὸ δέρμα εἶνε σύνοικοι πολυτιμότατα· πάντες ὅμως εἶνε ἐν γένει ποιμένες, ἀνατρέφοντες ἀγέλας ταράνδων, οὓς ἐξημερώνουσι μόνον καὶ μόνον διὰ τῆς καλῆς μεταχειρίσεως.

Ἕλκηθρα συρόμενα ὑπὸ κυνῶν ὀρκτικῶν καὶ ῥωμαλέων ἐδίδοντο πολλάκις πρὸς χρῆσιν τῶν ἐρευνητῶν, καὶ ὁ Νορδενσκόλδ ἐπωφελήθη οὐχὶ ἅπαξ ἀπὸ τὰς ὑποχρεωτικὰς ταύτας προσφορὰς τῶν φίλων Τσουκτσῶν, ὅπως ἐκδράμῃ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. «Οἱ Τσουκτσοὶ, ἔγραφεν, εἶνε ἐπιτηδειότατοι περὶ τὴν κατασκευὴν ἐλαφρῶν ἁμαξῶν, ἃς κατασκευάζουσιν ἐκ ξύλου κλήθρας, οὐδόλως ποιοῦντες χρῆσιν ἥλων. Οὐδὲν δ' εὐκολώτερον τῆς ἐπισκευῆς αὐτῶν· διότι τὰ ἕλκηθρα δὲν σύγκεινται ἐξ ἑνὸς μόνου τεμαχίου ξύλου, ἀλλ' ἐκ πολλῶν, ὧν τὰ θραύσματα καθ' ὁδὸν συνδέουσι διὰ λωρίδων. Οὐδεμίαν φροντίδα λαμβάνουσι περὶ τῶν κυνῶν αὐτῶν, ὑποδεεστέρων ὄντων τῶν ἐν τῇ Νέᾳ Γῇ ὁμοφύλων. Καθ'ὅλην τὴν μακρὰν ἡμῶν διαμονὴν ἐν ταῖς χώραις ταύταις, δὲν εἶδον τοὺς Τσουκτσοὺς νὰ δώσωσι τροφὴν εἰς τοὺς εὐπειθεῖς αὐτοὺς ὑπηρέτας, οἵτινες ἀδιακόπως ἔτρεχον καὶ ἀνεύρισκον τροφὴν ἀνασκάπτοντες τὴν χιόνα».

Οἱ Τσουκτσοὶ κατὰ τὸ πλεῖστον λέγονται χριστιανοί, φαίνεται ὅμως ὅτι μετὰ τοῦ Θεοῦ ἦλθον καὶ εἰς τινα συμβιβασμὸν, διότι παρ' αὐτοῖς ἡ πολυγαμία δὲν θεωρεῖται ὡς πρᾶξις τιμωρητέα.

Κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1879 τὸ θερμόμετρον κατέβη εἰς 45 βαθμοὺς καὶ αἱ θύελλαι ἐκ χιόνος εἶχον πάντας ἐπὶ ποδός. Χάρις δὲ εἰς τὰς προφυλάξεις, τὰς ληφθείσας ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐκδρομῆς, καὶ εἰς τὴν ἐξαίρετον διασκευὴν τοῦ πλοίου, τὸ πλήρωμα διῆλθε τὸ δριμύτατον ψῦχος καὶ τὸ σκότος τῶν μακρῶν ἐκείνων νυκτῶν καρτερικῶς καὶ εὐθύμως. Ὅταν ὁ ἄνεμος ἐκόπαζεν, οἱ τοῦ πλοίου ἐποίουν βιαίας ἀσκήσεις, μακρὰς ἐκδρομὰς, δι' ὧν διετήρουν τὴν εὐεξίαν αὐτῶν καὶ εὐθυμίαν. Ἐν τῷ πλοίῳ διὰ τῆς ποικιλίας τῶν ἐνασχολήσεων, διὰ τῶν διασκεδάσεων ἐπιδεξίως παρασκευαζομένων, καθίστων τὸν χρόνον ὑποφερτόν. Εἰργάζοντο ξυλείαν ἐν τῷ τόρνῳ, ἐποίουν μουσικὰς συμφωνίας, συνείρχοντο εἰς ἐπιστημονικὰς ὁμηγύρεις περὶ τῶν ἀρκτικῶν ἐκδρομῶν, συνέλεγον δείγματα φυσικῆς ἱστορίας καὶ ἀνεγίνωσκον ἀπλήστως βιβλία.

Κατὰ τὸν μῆνα Μάϊον, τὸ στρῶμα τοῦ πάγου ἐλεπτύνθη, καὶ τὰ φρέατα τοῦ ἀερισμοῦ, ἅτινα ἤνοιγον αἱ φῶκαι καὶ οἱ θαλάσσιοι ἵπποι (φωκότρυπαι), διηυκόλυνον τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Βέγας. Εὐθὺς δ'ἐν ἀρχῇ ἦτο ἐπικίνδυνον νὰ πορεύωνται εἰς τὴν ξηρὰν διὰ τῶν πάγων· τέλος τῇ 18 Ἰουλίου ἡ Βέγα ἐλευθερωθεῖσα ἐκ τῶν ἐμποδίων, ἐπανέλαβε τὸν πλοῦν αὐτῆς πρὸς ἀνατολάς.

Τῇ 20 Ἰουλίου, δηλαδὴ μετὰ δύο ἡμέρας, ἡ ἔνδοξος Βέγα, σημαιοστόλιστος, ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς, εἰσέπλεεν εἰς τὸν Βερίγγιον πορθμὸν, ἐν μέσῳ κρότου πυροβόλων καὶ ἐνθουσιωδῶν ζητωκραυγῶν, αἵτινες ἀφύπνισαν τὰς κοιμωμένας ἠχοὺς τῶν ἐρημιῶν ἐκείνων.

«Εὐνόητος καὶ συγχωρητέα εἶνε ἡ ὑπερηφάνεια ἡμῶν, λέγει ὁ περιφανὴς θαλασσοπόρος, ὁρώντων τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὴν κυανῆν καὶ κίτρινον σημαίαν τῆς Σουηδίας κυματίζουσαν ἐπὶ ἐκείνης τῆς θαλάσσης, ὅπου ὁ Παλαιὸς Κόσμος φαίνεται ὅτι τείνει τὴν χεῖρα εἰς τὸν Νέον».

Τῇ δευτέρᾳ Σεπτεμβρίου ἡ Βέγα ἠγκυροβόλει ἐν τῷ ὅρμῳ τῆς Ὑοκοχάμης, ἐξ ἧς ὁ Νορδενσκόλδ ἀπέστειλε τὸ ἑξῆς τηλεγράφημα τῷ βασιλεῖ τῆς Σουηδίας. «Ἐφθάσαμεν εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ ταξειδίου μας· ἡ βορειοανατολικὴ διάβασις εὑρέθη· νέος ὠκεανὸς ἀνεῴχθη· οὐδένα ἀπωλέσαμεν τοῦ πληρώματος, οὐδεὶς ἠσθένησεν, οὐδεμία ἀβαρία τοῦ πλοίου συνέβη».

Τῇ 14 Φεβρουαρίου 1880 ἡ Βέγα ἀπεβίβαζεν εἰς Νεάπολιν τὸν καθηγητὴν Νορδενσκόλδ καὶ ἅπαν αὐτοῦ τὸ ἐπιτελεῖον ἐξ ἀξιωματικῶν καὶ ἐπιστημόνων, ὧν σύμπασα ἡ Εὐρώπη θὰ ἑορτάσῃ τὸν θρίαμβον.

Ἰδοὺ αἱ ἀληθεῖς κατακτήσεις τοῦ μέλλοντος. Τοῖς βαρβάροις λαοῖς οἱ κτηνώδεις ἀγῶνες καὶ αἱματηροὶ, τοῖς πεπολιτισμένοις ἔθνεσι τὰ εἰρηνικὰ ἔργα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἐργασίας!

[Globe] Α. Μηλιαρακης.

Ἡ Ἰνδικὴ χερσόνησος κατοικεῖται ὑπὸ 240 ἑκατομ. ψυχῶν.

Γνῶμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

430.

Τὸ γῆρας τοῦ ἔρωτος, καθὼς τὸ τοῦ σώματος γῆρας, βίος εἶναι ὀδυνηρὸς, πᾶσαν ἀποκλείων ἡδονήν.

431.

Οὐδὲν τοσοῦτον διαστρέφει τὸ ἦθος τὸ ἀφελὲς, ὅσον ἡ πρὸς ἐπίδειξιν ἀφελείας προσπάθεια.

432.

Οἱ προθύμως τὰ καλὰ ἔργα ἐπαινοῦντες ἀποδίδουσι κατά τινα τρόπον μέρος τῶν κατορθωμάτων αὐτῶν εἰς ἑαυτούς.

433.

Τὸ ἀσφαλέστερον δεῖγμα τῆς μεγάλης τοῦ ἀνθρώπου εὐφυΐας εἶναι ἡ φθόνου ἀμέτοχος φύσις αὐτοῦ.

434.

Πρὸς τὰ φιλίας δείγματα τῶν ἀπατησάντων ἡμᾶς φίλων ἀδιαφορία πρέπει· πρὸς τὰς δυστυχίας ὅμως αὐτῶν ὀφείλεται συμπάθεια.

435.

Ἡ τύχη καὶ ἡ ψυχικὴ τοῦ ἀνθρώπου διάθεσις κυβερνῶσι τὸν κόσμον.

436.

Εὐκολώτερον διαγινώσκεται ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει, ἢ ὡρισμένος τις ἄνθρωπος.

437.

Διὰ νὰ ἀποφέρῃ τις περὶ ἀνθρώπου κρίσιν, δὲν πρέπει νὰ ἀποβλέψῃ εἰς τὰ μεγάλα αὐτοῦ προτερήματα, ἀλλ' εἰς τὴν γνῶσιν τῆς χρήσεως αὐτῶν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

— Τί θὰ ἐκάμνετε, ἐὰν ἐγινόμην αὐτοκράτωρ, ἠρώτησεν ἡμέραν τινὰ ὁ πρίγκηψ Ναπολέων τὸν κ. Αἰμίλιον Ζιραρδέν.

— Ὑψηλότατε, θὰ ὑπήγαινα εἰς τὸ Βέλγιον, ὅπου θὰ ἔμενα καθ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς βασιλείας σας.

— Καθ'ὅλον τὸν χρόνον τῆς βασιλείας μου!

— Ἀ! ὑπέλαβε μειδιῶν ὁ κ. Ζιραρδὲν, θὰ ἦτο τόσον σύντομος ὁ χρόνος οὗτος!

* * *

Παριστάνετο ἔν τινι θεάτρῳ δρᾶμα μακρὸν, λίαν μακρὸν, καὶ λίαν πληκτικόν. Ὅλος ὁ κόσμος χασμᾶται. Ἐν ᾧ δὲ ἡ τρίτη πρᾶξις προσεγγίζει εἰς τὸ τέλος, τὸ δραματικὸν ἐνδιαφέρον ἀκόμη δὲν ἤρχισε.

Αἴφνης συμβαίνει μονομαχία, καὶ φονεύεται ἓν τῶν προσώπων.

— Τέλος πάντων! ἀναφωνεῖ εἷς τῶν θεατῶν, ἰδοὺ εἷς, ὅστις ὁπωσδήποτε δὲν θὰ ξαναρχίσῃ.

* * *

— Καὶ δὲν μοῦ λέγεις, ἀγαπητή μου, ἀπὸ πότε ἤρχισαν οἱ εἰκοσαετεῖς νέοι νὰ γίνωνται γελοῖοι;

— Δύναμαι νὰ σᾶς τὸ ὁρίσω ἀκριβῶς, φίλε μου: ἀφ' ὅτου ἐγείνατε πεντεκαιτεσσαρακοντούτης.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Νέον Ἡράκλειον ἄθλον

θὰ ἐκτελέσῃ, ὅστις δυνηθῇ νὰ

ΕΥΡΗ.

1—Ἄνθρωπον ἀληθῶς εὐτυχῆ.

2—Ἄνθρωπον—ἕνα καὶ μόνον—γνωρίζοντα ἑαυτόν.

3—Ἀνόητον, στέργοντα νὰ ὑπακούσῃ.

4—Γυναῖκα, ἱκανὴν νὰ φυλάξῃ μυστικόν.

5—Δικηγόρον, παραδεχόμενον ἀναμφισβήτητον καὶ προφανῆ ἀλήθειαν.

6—Γυναῖκα 29 ἐτῶν καὶ ἕνδεκα μηνῶν, λέγουσαν ὅτι εἶνε τριακονταέτις, ἢ γυναῖκα τεσσαράκοντα ἐτῶν μὴ λέγουσαν ὅτι εἶνε εἰκοσιπέντε.

7—Γυναῖκα τοῦ κόσμου κατορθοῦσαν νὰ ψευσθῇ ὀλιγώτερον ἢ ἑκατοντάκις τῆς ἡμέρας.

8—Νέον, μὴ πεποιθότα ὄχι μόνον εἰς τὴν κρίσιν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πεῖράν του.

9—Φίλον, μὴ θεωροῦντα ὡς βάσιν τῆς φιλίας τὴν χάριν αὐτοῦ θυσίαν τοῦ φίλου του.

10—Ἄνδρα ἀγαπῶντα ἄσχημον γυναῖκα καὶ μὴ πρόθυμον νὰ ὀμόσῃ, ὅτι ἡ φιλτάτη του εἶνε ἀπαράλλακτος ἡ Ἀφροδίτη τῆς Μήλου,—μὲ τὰς χεῖρας εἰς τὸν τόπον των περιπλέον.

11—Νεόπλουτον μὴ πεπεισμένον, ὅτι οὐδὲν δύναται ἡ τύχη ἄνευ τῆς ἱκανότητος.

12—Ἕλληνα μὴ ἔχοντα ἴδιον πολιτικὸν σύστημα, ὅπερ ἀκολουθοῦσα ἡ Ἑλλὰς δύναται νὰ δοξασθῇ καὶ εὐημερήσῃ.

ΙΩΝΑΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*** Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι, διὰ νὰ κάμουν καλὸν εἰς τὸν πλησίον, ἐδαπάνων τὸ τέταρτον τῶν ὅσα δαπανῶσι διὰ νὰ κάμνωσι κακὸν εἰς ἑαυτούς, ἡ ἔνδεια θὰ ἠφανίζετο ἐκ τοῦ κόσμου (A. Dumas, fils).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ πρόβλημα κυβερνήσεως εὐθὺς ἐλύθη ἐπιτυχῶς ἐν Παραγουάῃ. Κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1880 ὁ ἐτήσιος μισθὸς τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας ὁρίζεται εἰς 2,500 φράγκα, ὁ δὲ τῶν ὑπουργῶν εἰς 250!

Πρὸ μικροῦ ἐδόθη παρὰ τοῦ ἐν Παρισίοις πρεσβευτοῦ τῆς Σινικῆς κ. μαρκησίου δὲ Τσεγγ πολυτελέστατον γεῦμα πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας, ἐν ᾧ παρετέθησαν καὶ διάφορα σινικὰ ὄψα, ἤτοι *ζωμὸς ἐκ φωλεῶν χελιδόνων τῆς Ἰάβας, πτερύγια καρχαριῶν μετ' ἐμβάμματος* κλπ.

Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ συνέστησαν περὶ τὰ 250 κεντρικὰ τηλεφωνικὰ γραφεῖα, ἔχοντα 80,000 συνδρομητῶν καὶ 125,000 τηλεφώνων. Ἐν Ἀμερικῇ ἔνθα οἱ ἄνθρωποι ὀρθότερον τῶν Ἄγγλων νοοῦσιν, ὅτι ὁ χρόνος εἶνε ἰσότιμος χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ, πᾶσα πόλις ἔχουσα 30,000 κατοίκων ἔχει καὶ κεντρικὸν γραφεῖον τηλεφώνων. Ὅμοια καταστήματα ἱδρύθησαν ὑπὸ διεθνοῦς ἑταιρίας ἐν Λονδίνῳ, Ἐδιμβούργῳ, Δουβλίνῳ, Μαγκεστρίᾳ, Λιβερπούλ καὶ Γλασκόβ. Ἓν μέλος τῆς διεθνοῦς ἑταιρίας ἦλθε κατ' αὐτὰς εἰς Βιέννην καὶ ἐποίησε πειράματα ἐν τῷ πρώτῳ ξενοδοχείῳ. Ἀπεδείχθη δὲ ἐκ τῶν πειραμάτων ὅτι ἀπὸ τοῦ τρίτου πατώματος ἀκούονται ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ ἰσογείου δαπέδου οὐ μόνον ἄσματα καὶ συνδιαλέξεις, ἀλλὰ ψιθυρισμοὶ καὶ δὴ καὶ ἡ ἀναπνοὴ ὑγιῶν καὶ στηθαλγούντων.

ΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Θέλοντες νὰ πεισθῶμεν περὶ τῆς γνησιότητος χρυσοῦ ἀντικειμένου, νομίσματος, κοσμήματος καὶ τῶν τοιούτων, μὴ ἔχοντες δὲ τὴν Λυδίαν λίθον, δι' ἧς καὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐδοκίμαζον καὶ σήμερον ἔτι οἱ χρυσοχόοι δοκιμάζουσι τὸν χρυσὸν, πράττομεν ὡς ἑξῆς: 1ον. Προστρίβομεν τὸ ἐξετασθησόμενον ἀντικείμενον ἐπὶ χάλκινος ἐξ ὀξυπυριτίου ἢ ἐπὶ τεμαχίου γουρναρολίθου (τσακμακοπέτρας)· προσεγγίζοντες δὲ ὅσον δυνατὸν περισσότερον τὴν φλόγα τοῦ θείου κοινοῦ τινος πυρείου (σπίρτου) εἰς τὰ οὕτω παραχθέντα κίτρινα καὶ στιλπνὰ ἴχνη τοῦ μετάλλου ἐπὶ τοῦ λίθου, βλέπομεν αὐτὰ σβεννύμενα, ὁσάκις τὸ ἀντικείμενον δὲν ἦτο ἐκ χρυσοῦ, οὐδόλως δ' ἀλλοιούμενα ἐὰν ἦτο χρυσοῦν. 2ον. Ἐπιψαύομεν σημεῖόν τι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐξεταζομένου ἀντικειμένου διὰ λεπτῆς ὑαλίνης ῥάβδου, ἐμβαπτισθείσης εἰς πυκνὸν νιτρικὸν ὀξύ· ὁ μὲν χρυσὸς καὶ τότε οὐδόλως ἀλλοιοῦται, ἐὰν δὲ τὸ ἀντικείμενον ἦτο χάλκινον ἢ περιεῖχε σημαντικὴν ἀναλογίαν τοῦ μετάλλου τούτου, παρευθὺς χρώννυται διὰ γλαυκοῦ χρώματος τὸ ἐπιψαυσθὲν σημεῖον.

Ἐπὶ δὲ τῇ ὑποψίᾳ ὅτι τὸ μέταλλον εἶνε ἐπικεχρυσωμένον, ἐννοεῖται ὅτι κατὰ μὲν τὴν πρώτην μέθοδον θέλομεν προστρίψει αὐτὸ ἰσχυρότερον ἐπὶ τοῦ λίθου, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἀποξέσει τὸ ἐπιψαυσθησόμενον σημεῖον τῆς ἐπιφανείας διὰ μαχαίρας, ὅπως ἀπογυμνώσωμεν οὕτω τὸ τυχὸν ὑπὸ τὸν χρυσοῦν πέπλον κρυπτόμενον μέταλλον.

ΑΘΗΝΗΣΙ—ΤΥΠΟΙΣ ΚΕΡΙΝΝΗΣ, ΟΔΟΣ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΙΟΥ 15